

ΓΡΑΦΕΙΟΝ

6108 ΠΛΗΡΗΣ ΤΗΜΗΤΟΥ 59.

Έκαστον φύλλον τιμάται
λεπτόν 20.

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΣΥΝΑΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΟΤΕΑ
Έν Ελλάδι . . . Δρ. 10
Έν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὰ ταμειωτήρια, (τίλος) ὑπὸ I. M. Δαμβέργη.
Έργα καὶ ἡμέραι. Ὁ Δραματικὸς Διαγωνι-
σμός — Οἱ Ἕλληνες σκοπεύονται — Μία αὐτο-
κτορία καθ' ἑκάστην — Οἱ Γάμοι τῆς Ἑστίας.
Ἡ Ἑλλάς ἐν τῇ Ἱστορίᾳ. ὑπὸ Βικτωρος Duruy.
Ὁλυγ. Μυθολογία Λουδοβίκου Ἐνῶ. (Ἐκ τοῦ
Γαλλικοῦ). Συναγία.
Πανδράμα. Ἐπιστήμη — Καλλιτεχνία — Φι-
λολογία, ὑπὸ Ἡδρία.
Βιβλιοκρισία. Ἑλληνικὴ Κοσμοπόλις — Ἀθη-
ναϊκαὶ Νύκτες.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγγάρια — Ἐξω-
τερικά — Καλλιτεχνία — Ἀρχαιολογία.
Ἰδιαιτέρα Γράμματα.

ΤΑ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΑ

[Τίλος]

Έν τῇ Ἑλληνικῇ ἡμῶν πατρίδι ὁ ἦ-
λιος δὲν εἶνε τόσο θερμὸς, ὥστε νὰ ἀπο-
ξηραίνῃ καὶ τὰ δάκρυα ἔτι ἐν ταῖς πη-
γαῖς αὐτῶν, οὐδὲ αἱ καρδίαι ἀπεσκλη-
ρύνθησαν. ἢ θ' ἀποσκληρυνθῶσι ποτε ἐπὶ
ποσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ αισθάνωνται παλ-
μόν τινα εἰς τὴν θεάν τοῦ ἐπαιτούντος
τὸν τελευταῖόν τοῦ ἄρτου πρεσβύτου.
Μεθ' ὅλην τὴν συμφορὰν τῶν πολυωνύ-
μων ἀναγκῶν, αἰτίνες καθ' ἑκάστην πλη-
θύνονται καὶ τρυπταῖσι τὰς ἡμέρας
καὶ τοὺς ὑπνοὺς μας, εἰς τὸ βάθος καὶ
τοῦ ἐνδεστέρου θυλακίου ὑπάρχει εἰς
τοῦλάχιστον ὀβολός, ἔτοιμός νὰ τεθῇ
ἐπὶ τῆς τεινομένης τοῦ πεινῶντος καλῶ-
μας, ὅσαι δὴ ποτε φωνὰ καὶ ἂν τὸν κα-
λῶσιν ἀλλαχοῦ. Ἐν τῶν ἀρίστων δὲ συ-
στατικῶν ἄτινα δύναται νὰ παρουσιάσῃ
ἡ Ἑλλάς πρὸ τῶν ἐπικριτῶν αὐτῆς εἶνε
οἱ στατιστικοὶ πίνακες τῶν θνησκόντων,
ἐν οἷς δὲν ἀπαντᾷ τὸ φρικώδες τῆς πεί-
νης ὄνομα. Καὶ ἐν τούτοις πλείστοι λό-
γοι καθιστῶσιν ἀπαραίτητον τὴν σύστα-
σιν τῶν εὐεργετικῶν Ταμειωτηρίων. Θὰ
ἤρκει βεβαίως τὸ ὄνομα μόνον τῆς μόλις
ἀποζώσης ἐκ τῶν ψυχῶν τοῦ ἐλέου νεω-
τέρας ἀδελφῆς τῆς ἀσιτίας, τῆς εἰδεχ-
θοῦς ἐπαιτείας, ἵνα οἱ ἄλλοι λόγοι θεω-
ρηθῶσι περιττοί· ἀλλὰ οἱ καιροὶ εἶνε χα-
λεποὶ καὶ καθ' ἑκάστην γίνονται χαλε-
πώτεροι. Ἐὰν ὀπισθεν τῶν βωθῶν τοί-
χων ἐκρύπτοντο μέχρι τοῦδε εἰκόνας ἀν-
θρωπίνης ἀθλιότητος ἄγνωστοι εἰς τὸ
κοινόν, ἔὰν οἱ ἐπαῖται ἀπετέλουν τέως ἰ-
δίαν συντεχνίαν ἐκ τῶν τολμηροτέρων ἢ
καὶ ἀναιδεστέρων πενήτων, ὀπισθεν τῆς
ὀποίας μόλις ἐμμαντεύετο ἄλλη τάξις
δειλοτέρα, αἰδημονεσττέρα ἀλλὰ καὶ μάλ-

λον ἐλεεινῇ, ἀπὸ τῆς αὔριον, μετὰ μονά-
δας ἢ δεκάδας ἔτων οἱ στεναγμοί, οὐς
θὰ ἐκπέμπωσι πονοῦντα στήθη, θὰ εἶνε
πλειότεροι καὶ ὀλιγώτεροι αἱ χεῖρες, αἰ-
τίνες θὰ σπεύδωσι ν' ἀποσμήχωσι τὸ δά-
κρυ τῆς δυστυχίας. Τὸ χρῶμα τῆς μελά-
νης δὲν ἐμπνέει ἡμῖν τὰς ἀπαισιοδόξους
ταύτας σκέψεις· αὐτὰ τὰ πράγματα μαρ-
τυροῦσι διὰ φωνῆς γοερᾶς περὶ τῆς ἐπι-
φυλλασσομένης ἔτι κακοδαιμονίας, καὶ
μόνον κωφὰ ὤτα δὲν πείθονται.

Εἶδον τὸν ἔξωθεν διερχόμενον πρεσβύ-
την καὶ ἐκ τοῦ θερμοῦ ἐνδύματος, ἐκ τῆς
χρωπῆς ὄψεως συνεπέρανον, ὅτι αὐτὸς
ἴσως εἶνε ὁ ἐργατικὸς μύρμηξ καὶ ἦδη ἐν
τῷ χειμῶνι τῆς ζωῆς του ἤνοιξε τὰς ἀ-
ποθήκας του. Εἶδον τὸν ριγούντα καὶ ρα-
κενδύτην γέροντα καὶ συνεπέρανα τὸ ἐ-
ναντίον. Ἄλλ' ἂν τέκνα φιλόστοργα ἐνέ-
δυσαν τὸν πρῶτον τέττιγα ὄντα καὶ
χορευτὴν τῆς ἀνοίξεως; Ἄν μύρμηξ ἦτο
ὁ ἕτερος ἀκριθῶς, ἀλλὰ δὲν ἐφρόντισε ν'
ἀποταμιεύσῃ ἂν οὐχὶ ἀλλαχοῦ, ἐν τῇ
συντάξει οἰκογενείας τοῦλάχιστον τὸν
ἄρτον τῶν γηρατειῶν του;

Αὐτοῦ μου πάλιν οἱ γέροντες διὰ νέας
μεταστροφῆς τῶν θ' ἀποδείξωσι τὸ ἀλη-
θές τοῦ ἀπαισιοδόξου ἰσχυρισμοῦ μου.
Ναί. Θὰ εἶνε δυστυχιστέρα βραδύτερον
ἢ ἀνθρωπότης, δυστυχιστέρα ἰδίᾳ ἢ μι-
κρὰ ἡμῶν κοινωνία. Ἡ στυγνὴ καὶ ἀφι-
λομειδῆς ἀγαμία ἐγκυθιδρύνεται καὶ νέ-
ους καθ' ἑκάστην προσηλυτίζει ὀπαδούς.
Ἐὰν τέως ἐξαιρέσεις ἦσαν καὶ μονάδες ἐ-
κεῖνοι, οὐς ἡ τύχη ἢ ἰδιότροπος χαρακτήρ
ἐστέρησε τοῦ πρωτίστου τῶν ἀγαθῶν
συζυγιῆς ἀγάπης, οὐκίης φιλοστοργίας
καὶ περιθάλψεως, στέγης κατὰ τὸ γῆρας
καὶ ἀνέσεως, μετὰ ἔτη τίς οἶδε, ὅπως ἤρ-
χισα, κανὼν θὰ ἀποβῶσιν οἱ τοιοῦτοι, καὶ
τάξις ὀλοκλήρος προωρισμένη νὰ χύσῃ τὸ
δάκρυ τῆς ἐνδείας καὶ τῆς μετανοίας καὶ
νὰ καταρασθῇ τὸ ἄγονον ἕαρ, ὅπερ τοιοῦ-
τον ταῖς παρεσκεύασεν ἀφιλον χειμῶνα
καὶ χαλεπὸν. Καὶ ἐὰν ἐξαιρέσεις ἦσαν
τέως αἱ ἀσυμπαθεῖς καρδίαι, τίς οἶδε ἂν
καὶ αὐταὶ διὰ τὰ αὐτὰ δὲν πληθυνθῶσιν
αἰτία σκληρυνθεῖσαι, διότι δὲν τὰς ἐθέρ-
μαινε συζύγου ἀγκαλῆ, διότι δὲν τὰς ἐμά-
λαξε δάκρυ θυγατρὸς, διότι δὲν τὰς συ-
νεκλήσῃ ποτε ἡ γλυκυτάτη θεὰ τῆς ἐ-
στίας καὶ τῶν οἰκογενειακῶν ἐκείνων με-
ριμνῶν, αἰτίνες βαλασμῶνόνουσι τὰς ἡμέρας
καὶ ἱλαρύνουσι τὴν ὄψιν τοῦ πατρός, τοῦ
παπποῦ!

Τὸ ἐνεστώσ σπείρει. Τὸ μέλλον θὰ θε-
ρίσῃ. Ἐκ τῶν πολλῶν ἡμῶν φόβων ἐξε-
φράσαμεν ἓνα. Εἶθε νὰ ἦτο μόνον αὐτός.
Οἱ πεινῶντες τίττιγες θὰ πληθυνθῶσι·
τοῦτο εἶνε ἡ ἀλήθεια. Ἄν οὐχὶ λοιπὸν

ὡς ὀφείλιμον τοῦ πολιτισμοῦ βῆμα, τοῦ-
λάχιστον ὡς προληπτικὸν μέσον ἀξιοθη-
νήτου διὰ τὸ ἄτομον συμφέρος δέον νὰ
ἐγκυθιδρυνθῇ ὁ θεσμὸς τῶν ταμειωτηρίων
καὶ ὑπὸ πάντων πάσῃ δυνάμει νὰ ὑπο-
στηρικθῇ.

Ἡ ἐν τῷ Παρρασσῷ διάλεξις ἐπαρου-
σίασε τὸ ζήτημα ὑπὸ τὰς πλείστας τῶν
ἐπόψεων του. Διὰ τῆς φιλοσοφικῆς ἐκεί-
νης ἀναλυτικότητος, ἥτις διακρίνει τὰς
μελέτας του, ὁ κ. Καζάκης παρέταξε τοὺς
ἱστορικοὺς λόγους, αἰτίνες ἐγέννησαν τοὺς
τοιούτους θεσμούς, ἀφοῦ κατέδειξε τὰς
συνεπειὰς ἃς τινὰς ἔσχε καὶ ἔχει ἐπὶ τῆς
προόδου τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν Κρατῶν ὁ
περὶ τοῦ ἄρτου ἀγὼν, ὁ τὴν γενικὴν μὲν
εὐημερίαν παρασκευάζων ὅταν στέφῃται
ὑπὸ τῆς νίκης, τὴν κακοδαιμονίαν δὲ καὶ
τὸν ὀλεθρον ὅταν ἐπηται ἡ ἡττα.

Ἡ ἱστορία, ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη καὶ ἡ
κοινωνία παρέσχον αὐτῷ ἄφθονα τὰ ἐπι-
χειρήματα. Ἐδῶ δημαγωγοὶ παρασύρον-
τες εἰς τὸ βράβρον λαοὺς ὀλοκλήρους
μὲ τὴν σημαίαν τῆς κοινοκτημοσύνης,
ἐκεῖ ἡ ρεβοσκαλῆς ἰσότης τῶν ἀνθρώπων
τῶν ἀποτελούντων κοινωνίας διὰ τοῦ ἐνὸς
ὄμματος δακρυούσας καὶ γελῶσας διὰ τοῦ
ἑτέρου· ἐδῶ μεγάλοι, ἐκεῖ μικροί· ἐδῶ ἀ-
δικούντες, ἐκεῖ ἀδικούμενοι· ἐδῶ νυχθη-
μερὸν ἐργαζόμενοι, ἐκεῖ παραδιδόμενοι
εἰς εὐθυμίαν διηνεκῆ. Καὶ τέλος ἡ ἀπα-
ραίτητος συνύπαρξις πλουσίων καὶ πενή-
των καὶ ἡ μάτην ὑπὸ τῶν ἀριστοκρατῶν τῆς
διανοίας ἐπὶ αἰῶνας διατυπωμένη εὐχὴ
τῆς ἰδρύσεως νέου κοινωνικοῦ καθεστώτος
ἐπὶ βάσεων δικαιοτέρων! ἡ εὐχὴ ἦν ἡ
διάδοσις τῆς παιδείας κατέστησε κοινὴν
καὶ εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν τάξεων, ἔτοιμην
ἀπὸ τινος καὶ μὲ τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας νὰ
ἀναλάβῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς εἰς πρώτην
εὐκαιρίας.

Τὸ ζήτημα τῆς πείνας εἶνε μέγα τῶ-
ντι ζήτημα, καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν εἶνε
εὐκόλον νὰ λυθῇ. Ἀλλὰ πρὸς καταπολέ-
μην αὐτῆς διάφορα ἐπενόησεν ὁ πολι-
τισμὸς μέσκα, ἡ δὲ Ἑλλάς ἡ τεινοῦσα πρὸς
αὐτὸν τὰς ἀγκαλας δέον καὶ πρὸς ταῦτα
νὰ τείνῃ χεῖρα ὑποδοχῆς.

Ἐν τῶν μέσων τούτων εἶνε τὰ ταμει-
ωτήρια, οἱ ναοὶ τῆς οικονομίας, ἥτις καὶ
αὐτὴ δέον νὰ λατρεύηται, διότι εἶνε ἀγία
ὄπως ἡ ἀδελφὴ τῆς ἡ Ἐργασία. Τῶν δὲ
ναῶν τούτων οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ τὴν ἰσ-
ρότητα οὔτε ἀλλοδόξος οὔτε αἰρετικὸς.
Διότι τὰ θεμέλια τῶν δὲν ἔθεσεν ἡ πρό-
ληψις, τὸ κλίμα, οἱ μῦθοι, ἀλλ' αὐτὴ ἡ
αὐστηρὰ ἐπιστήμη ἡ τόσο φειδωλὴ εἰς
τὴν σύνταξιν μαρτυρολογίων.

Ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Θεοῦ τὸ κιβώτιον
τοῦ ἐλέου μεταφέρεται εἰς τὰ ταμει-

τήρια, εν οίς έκαστος τίθησι τήν έλεημοσύνην δια τόν έαυτόν του, δια τά τέκνα του, δια τās λευκάς του τρίχας. Καί ή έλεημοσύνη λαμβάνει τότε άλλο όνομα, καλεϊται «οικονομία», ό δε δίδων ή λαμβάνων αυτήν έχει ύψωμένον τό μέτωπον, έλαφράν τήν συνείδησιν, ακτινοβόλους τούς οφθαλμούς. Καί εισήλθεν άπαξ; Πρέπει να είνε πολύ άπιστος δια να μη λάβη τό όνομα τής αγίας, να μη εξέλιθη καλούμενος οίκονόμος! Σχεδόν όπως πιστεύσας έκλήθη Χριστιανός. Από τής πρώτης ημέρας αισθάνεται αγάπην προς τήν αγίαν. Ουδέποτε λησμονεί, ότι είνε τās χειράς τής ένεπιστεύθη τόν τίμιον του προσώπου του ιδρωτα. Καί σήμερα, αυριον, είνε πρώτην ευκαιρίαν θα σπεύσῃ να τήν επισκεφθῃ πάλιν. Τοῦτο γίνεται έξις. Καί ή έξις αυτή είνε τό μέγα κεφάλαιον, είνε ό ιατρός εν περιπτώσει νόσου ή παρηγορητρια τών πόνων του ή ευεργέτις τών λευκών του τριχών. Όπως δε τὰ κακά, οὔτω και τὰ αγαθά δεν έρχονται μόνα. Τίς οίδεν αν ή έξις αυτή δεν άποδώξῃ, δεν νικήσῃ άλλην κακήν, τίς οίδεν αν δεν καταρρίψῃ τούς δύο δαίμονας, οίτινες τείω τόν έβασάνιζον, τὰ φθοροποία είδωλα τής Τύχης και του Βάχχου!

Τοιαύτας μοι εγέννησε σκέψεις, προσδοκίας και έλπίδας ή περι ταμιαυτηρίων διάλεξις, ήτοι τό μάθημα του μύρμηκος και του τέττιγος, οὔχι είνε παιδάς ήδη άλλ' είνε άνδρας διδασκόμενον, ικανούς των έννοήσασαι και ώρμηθῶσιν έξ αυτού.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ο ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Έκατοντάδων όλων καρδιών οι παλμοί εγένοντο ισχυρότεροι κατά τās τελευταίας ταύτας ημέρας. Όχι ότι τόσο πολλοί είνε παρ' ήμιν οι δραματουργοί, άλλ' έχουσι πάντες οικογενείας και φίλους, έκαστος δ' αυτόν αναμένει τήν ημέραν τής αύριον, τήν ημέραν τής κρίσεως, καθ' ήν βεβαίως ή δάφνη θα στέψη τήν κεφαλήν... του προσφιλοῦς των. Οὔτος δε; Ω! τούτου οι παλμοί δεν μετροῦνται. Τινών μάλιστα ή καρδιά εκπληροί χρέη λόγου όλοκλήρου, διότι είνε ήναγκασμένη να έργάζηται οὔχι δι' έν άλλά... δια πολλά έργα! Καί πάλλει δι' έκαστον αυτών όπως ή καρδιά του φιλαργύρου, όστις ίνα έχῃ πλειότερας έλπίδας κέρδους ήγόρασεν οὔχι έν άλλά πολλά γραμμάτια λαχείου. Διότι είνε πλέον βεβαιωμένον και έν τοίς πολέμοις και πανταχού, ότι ό πολὺς τών πολεμιστῶν άριθμός είνε κεφάλαιον ύπερ τής νίκης. Καί ιδού ό λόγος δι' έν τινες έπεμφαν έργα πλειότερα του ένός, τινές δε, ολίγοι ευτυχώς, πλειότερα τών πέντε!

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΚΟΠΕΥΤΑΙ

Αν ό μακαρίτης Αμποῦ παρίστατο έν τοίς άγώσι σκοποβολής, οίτινες εσχάτως

ετελέσθησαν και έγγραφε τās έντυπώσεις του άρτών αυτάς δια κομφών τινων άνεκδότων έξ έκείνων ών τάπρονόμιον τής κατασκευής μόνη ή Γαλλική γλώσσα κατέχει, πόσοι από καρδίας θα τόν κατηγορήσαν, πόσοι θα τόν εστιγματίζον πάλιν με τό επώνυμον του μισέλληνο! Καί όμως άστειότεραν, κομικώτεραν, μάλλον αξιοθρήνητον όψιν οὔδεποτε παρουσίασεν οὔχι ή Έλλάς, διότι δεν είνε μύθος τό πέραςμα τής μάλας από τό δακτυλίδι, όπερ και τώρα είνε πλείστα μέρη επιτυχχάνεται υπό εύθυβόλων άνδρών, άλλά ή πρωτεύουσα επί τών έφρετινών άγώνων σκοποβολής! Κατήντησε να ζητηθῃ ή συνδρομή τής αστυνομίας υπό τών γειτόνων, φοβουμένων μη αι ύαλοι τών παραθύρων ή τὰ σώματά των ύποστῶσιν ότι μόνον τό σημεϊον του σκοποῦ δεν κινδυνεύει να πάθῃ.

Έξερχόμενοι είνε περίπατον θαυμάζομεν τήν πρόδοξ, ήτις κατά τούς τελευταίους χρόνους επετελέσθη είνε τήν έμποροραπτικήν βιομηχανίαν, και χαίρομεν βλέποντες τήν ευφυϊαν τής νέας γενεάς εκμαθανούσης έν βρχυτάτῃ χρόνῃ τό μυστήριον τής καλλιτεχνικής διαρρυθμίσεως του λαμοδαϊτου! Νέοι άλλοι, πρό μικρού έτι εγκαταλιπόντες τό επαρχιακόν των χωρίον κατορθούσι να θέτωσι τὰ χειρόκτια των είνε τόσοσιν ολίγας στιγμάς και μετά τούσιν έντελοῦς συμμετρίας, ώστε θα τούς εζήλευεν είνε τοῦτο και ό μάλλον εξησκημένός Ευρωπαίος.

Όλα ταῦτα θα ήσαν συγκεχωρημένα είνε τήν σύγχρονον νεολαίαν, αν κατά τās λοιπάς ώρας επλήρου τās βιβλιοθήκας και τὰ εργαστήρια τών καλλιτεχνών, αν άνήρχετο... άπαξ του έτους είνε τήν Ακρόπολιν, αν έφοίτα έν τοίς γυμναστηρίοις προσπαθούσα εκεί να δώσῃ είνε τὰ σώματα τās γραμμάς του κάλλους, δε νῦν αναμένει εκ τής ψαλίδος του ράπτου, ή τουλάχιστον αν εζήσκειτο είνε τὰ όπλα δια να δύναται ήμέραν τινά ευπροσπίως να ύπερασπίσῃ τήν πατρίδα τής άπειλούμένην ή εκδικούσαν δικαιοκάμα ιερά.

Βαθειαν αισθανόμεθα λύπην χαρίζοντες τās γραμμάς ταύτας. Ένομιζομεν, ότι εμμεθα τουλάχιστον καλοί σκοπευταί, άλλ' ήδη εξηφανίσθη και ή ώραία αυτή άπάτη!

ΜΙΑ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΗΝ

Τόν τίτλον τουτοιν ήδύνατο από τινων ήμερῶν να μεταχειρίζωνται αι καθημεριναι έφημερίδες ζωθεν του όνόματος, ότε μέν του ένός, ότε δε του άλλου δυστυχούς, οίτινες δια τόν ένα ή τόν άλλον λόγον καταστρέφουσι τήν ζωήν των. Αλλά πόσων εύλογιῶν θα ήσαν άξιαί, αν οὔδε τὰ όνόματα, οὔδε τās πράξεις ανήγγελλον! Η έπιστήμη υποστηρίζουσα, ότι ή αυτοκτονία προέρχεται εκ διανοητικού νοσήματος μεταδοτικῶ τοίς διδαι μίαν συμβουλήν: Αφετε τούς αυτοκτονούντας άθρηνήτους. Αρκετὰ δάκρυα θα χύσασιν αι οικογένειαί των. Αλλ' οὔδε οι ολοφρυμοί αυτών, οὔδε του πυροβόλου ό

κρότος είνε τόσοσιν ισχυρός, ώστε ν' ακουόθη εκεί, όπου φθάνουσα ή φωνή σας έννεκδύσει τόν πάσνοντα ή τόν σεσαλευμένον τās φρένας είνε τήν έκτέλεσιν σχεδίου λησμονηθέντος ίσως δια παντός ή αυτοστιγμει συλλαμβανόμενου προς θεραπείαν δεινού ήτρον φρικώδους ή τό λαμβανόμενον φάρμακον.

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Δια τήν στενωτέραν έν τῷ τύπῳ συγγενή τής τήν πρωτότοκον αδελφήν Έστίαν ή Έβδομάς έχει ν' αναγγείλῃ δυσαρεστα έξ ένός και ευάρεστα έξ άλλου νέα. Δυσάρεστα μέν διότι πρόκειται περι του διαζυγιου της από του κ. Γ. Κασδόνη του άκνκου και άγαπητου αυτής διευθυντου, ευάρεστα δε διότι προεκνήχθησαν ήδη οι άρραβώνες και τήν πρώτην τεῦ έτους τελοῦνται οι γάμοι της οὔχι μεθ' ένός άλλά μετά δύο νυμφίων, τών παικιδων φιλοντῆς κ. κ. Ν. Πολίτου και Γ. Δροσίνη. Επί τῇ άποχωρήσει εκ του στενοῦ ήμῶν κύκλου συναδέλφου άβρου και πεφωτισμένου πολλὰ έργασθέντος ύπερ του πρώτου παρ' ήμιν οικογενειακού αναγνωσματος άδυνατούμεν να μη εκφράσωμεν τήν λύπην μας άλλά και οι νέοι διευθυνται τόσοσιν είνε γνωστοί και προσφιλείς είνε τόν κόσμο των γραμμάτων, ώστε ή λύπη αυτοστιγμει μεταβάλλεται είνε χαράν ήν δημοσία εκφράζομεν εύχόμενοι αυτοίς ευτέκνια συνδρομητῶν και πᾶν καταθύμιον.

Αριστον δῶρον φρονούμεν ότι παρέχομεν τοίς αναγνώσταις ήμῶν, δημοσιεύοντες έν μεταρράσει τήν κατωτέρω περι Έλλάδος μελέτην του κ. Βικτωρος Duruy, ήτις θα έπέχη τόπον επιλογῆς ή συμπέραματος φιλοσοφικού είνε τόν προσεχός, εκδοθησόμενον τελευταίον τόμον τής Ιστορίας τής Αρχαίας Ελλάδος, ήν από έτών συγγράφον πρό μικρού μέλις έπεράτουν ό έπιφανής τής Γαλλίας ιστοριογράφος.

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ ΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Έν ταίς εύρείαις πεδιάσιν, δε γονιμοποιεί ό ήλιος τών τροπικῶν και μεγάλοι άρδεύουσι ποταμοί, ό άνθρωπος εύρίσκει άκόπως τροφήν άφθονον. Αλλ' ό ήλιος φλέγει και εκνευρίζει: οι ποταμοί παρασύρουσιν εκχειλιζόντες δάση και πόλεις, ή δε τερπνή αυτή φύσις εξεγείρεται ένίοτε έν άγρίαις παραφοραίς. Έκει τό πᾶν ύπερμετρον, τό τε αγαθόν και τό κακόν και ό άνθρωπος εκφοβιζόμενος ή γοητευόμενος εναλλάξ, εγκαταλείπεται είνε τὰ βέλητρα και τούς κυκλοῦντας αυτόν φόβους, και άφίεται να καταβληθῇ άνευ αντιστάσεως. Κατακυριευόμενος υπό τών ολεθριῶν τής φύσεως επενεργείων, άνίκανος να αντιπράττῃ νικηφόρος κατά του έξωτερικού κόσμου, όστις τοιαύτην επ' αυτού εξασκει ισχυράν επίδρασιν, αναγνω-

ρίζει τήν ασθένειάν του, όμολογεί ταύτην, αι δε έπιφοβοί τής φύσεως δυνάμεις αποβαίνουσι δι' αυτόν θεόττες άπόλυτοι δια τών Ιερέων και τών βασιλέων ες άει άντιπροσωπευόμεναι.

Η Έλλάς δεν έχει τοιαύτην φύσιν φοβερᾶν έν τε ταίς εύνοίαις και τῇ όργῇ της. Ο άηρ έν αυτῇ είνε ζωογόνος, ό χειμῶν εστιν ότε δριμύς, τό έδαφος ζηρῶν μαλλιῶν ή γόνιμον. Αντι τών άχανῶν πεδιάδων, έν αις τό βλέμμα απόλλυται έν τῇ άποστάσει, έν αις ό άνθρωπος περιπλανάται, έν αις οι θάμνοι λαμβάνουσι διαστάσεις κολοσιαίας, ή Έλλάς μόνον όρη και κοιλάδας κατέχει πανταχού θάλασσα και κόλποι και λιμένες πανταχού χερσύνησοι και άκροκτήρια και νήσοι. Ουδαμού άλλαχού προσφύεστερον συνετελέσθη ή γόνιμος ένωσις τής γῆς και του Ωκεανου. Ένταῦθα τὰ πάντα όρίζονται δι' εναρμονίων γραμμῶν, μυριάς δ' αντίθετοι επίδρασεις ενεργούσιν αντί μιᾶς μόνης άπόλυτου και σταθεράς, ώστε ίνα αφήσωσι τῷ ανθρώπῳ πλήρη τής ενεργείας του τήν έλευθερίαν.

Αλλά και οὔτος παλαίει επιμόνος κατά τούς ήρωικούς μέν χρόνους, ίνα διαμφοισθητή τροφήν άνήκουσιν είνε τὰ άγρια θηρία, είνε προς γεωτονικας φυλάς και βραδύτερον ίνα ζητήσῃ τής μέν γῆς τούς καρπούς, τῶν δε θαλασσῶν τὰ πλούτη. Αλλ' ήναγκασμένος να επικαλήται άδιαλείπτως τās δυνάμεις και τήν άγνινοίαν του, αναπτύσσει αυτάς και καθίσταται ύπερήφανος δια πᾶν ότι δια τούτων κατορθοί. Μακράν του να εξιδανικεύηται μετά τής φύσεως, μακράν του να δοξάζῃ ως ό Ινδός τό τυχαίον και τās αιφνιδίας εκφάνσεις τής θεας φύσεως, αίτινες μετ' ολίγον απολεσθήσονται έν τῇ εστία τής ζωῆς, έξ ής επί στιγμῆν εζήλθον, ίσταται εναντι τής πλάσεως και έν άποφασίση να σεβασθῇ τās φυσικας δυνάμεις, πράττει τοῦτο υπό τόν όρον ότι και αυται θα ύποστῶσι τινας τών όρων τής ανθρωπότητος και ότι έν άννηχη θα δυνηθῇ να τās αντιμετωπίσῃ. Παρ' Όμηρῷ ό Διομήδης τραυματίζει τήν Αφροδίτην, ό δε Αίλας τολμᾶ να παλαίση προς τόν Άρην.

Παρά τῷ λαῷ, όστις εψαλλε μεταῤητου ποιητου θράση παρόμοια τών ήρώων, τό θρησκευτικόν αισθημα άπόλεσε μέγα μέρος τής ισχύος του άλλά προς ύφαλος έτέρου αισθήματος, ύπερ ή Ανατολή δεν εγνώριζε και ύπερ ή φιλοσοφία άπκαλύφει, του αισθήματος τής ήθικῆς έλευθερίας και τής ανθρωπίνης αξιοπρεπείας. Έν ταίς Ινδικαίς θεογονίαις, του ανθρώπου μη άνήκοντος είνε έαυτόν, πάσαι αυτου αι ενεργειαί είνιν άνευ ενδιαφέροντος. Το αγαθόν είνε ή υποταγή τό δε κακόν ή άπειθεια είνε θεμελιώδεις τινές διατάξεις. Ο άνθρωπος κηρύττων έαυτόν έλευθερον αναλαμβάνει τήν εύθύνην τών πράξεών του και καθίσταται ήθικός. Ιδού τό μέγα βήμα ύπερ τό Έλληνικόν πνεῦμα έποίησεν έν τῷ κόσμῳ. Είκοσι και πέντε αιώνες δεν εζήρησαν, ίνα εξαντλη-

σωσι πάσας τās συνεπειας τών δύο τούτων άρχῶν τής ιδιωτικῆς άρετῆς και τής άτομικῆς έλευθερίας. Τούτου ένεκα μεθ' όλας τās διαφόρους επιφανείας τών μορφῶν δύο μόνον υπέρχουσι πολιτισμοί: ό τής Ανατολής έν φ βασιλεύει τό ανοικτιρμον πεπωμένον έν τοίς δόγμασι και ό δεσποτισμός έν τῇ κοινωνία, τουτέστι τό αμεταβλήτων καιτοι τοσαῦται αυτοκρατοριαί ήκμασαν έν αυτῇ και κατέπεσον, και ό τής Ευρώπης Έλληνικός και νεώτερος πολιτισμός, όστις είνε αυτη αυτη ή πρόδοξ διότι αναφύεται εκ τής έλευθερίας.

Τούτο δεν προέρχεται, ως έλεγε δεν ένθυμούμαι τίς φθονερός Ρωμαίος, εκ του ότι, επειδη ή Έλλάς παρηγάγε μεγάλους και δεξιούς συγγραφείς δια τοῦτο και εκτήσαστο φήμης άθανάτου. Η μικρά αυτη χώρα μετέβαλεν έν τῇ ήθικῇ τάξει τούς πόλους του κόσμου. Η Ανατολή εγέννησε σοφούς, άλλά κάτωθεν αυτών οι λαοί απέτελουν άπλως ποιμίαν ύπεικοντα είνε τήν φωνήν του δεσπότου. Έν Έλλάδι ή ανθρωπότης έσχε κατά πρώτον συνείδησιν έαυτης, ό δε άνθρωπος εγένετο έξ όλοκλήρου κύριος τών δυνάμεων, δε ή φύσις τῷ εδάρησεν. Ένταῦθα τέλος άνήφθη ή λαμπράς ήτις φωτίζει έτι τήν Ευρώπην και ήν ή Ευρώπη μετέπειτα περιήγαγεν έν τῷ νέφ και τῷ παλαιῷ κόσμῳ, και έν αυτῇ τῇ αρχαία Ανατολή τῇ ώσει άνευρεθίσθη ήδη.

Επιχαρμος ό τής Συρακουσίας κομφοδίας ιδιωτης έλεγε πρό είκοσι και τεσσαρων αιώνων «Τῶν πόνων πωλοῦσιν ήμιν πάντα τάγαθα οι θεοί».

Ο,τι ό ποιητής έλεγε, ή Έλλάς τό εζετελεσεν είνε άντάλλαγμα δε έδέχθη πάντα τὰ δῶρα του ουρανοῦ ενος και τήν δύναμιν να θέτῃ έν παντι έργῳ τής τέχνης και τής διανοίας τήν συμμετρίαν, τήν τάξιν και τήν άρμονίαν. Ο Απολλων έδωκεν αυτοίς τήν συμβουλήν δια τής έν τῷ ναῷ του επιγεγραμμένης ρήσεως «Γνωθι σαυτόν», ήτις περιλαμβάνει τήν φιλοσοφίαν πᾶσαν, και τῆς έτέρας «Μηδέν άγαν», ήτις είνε εκ τών πρωτίστων κανόνων τής συνθέσεως έν τοίς γραμμασι και ταίς τέχναις.

Αλλά προδῶμεν λεπτομερέστερον. Κατά τήν θρησκείαν ή Έλλάς είνε εναλλάξ στεία και γόνιμος. Κληρονόμος οὔχι του έγκρατους και αυστηρου πνεύματος, ύπερ είνε κλάδος τής Σημιτικῆς φυλής εῦρεν έν ταίς έρήμοις της άλλά του έρωτος του θαυμασίου, ύπερ έν τῇ Ινδικῇ περιβάλλει τήν ιδέαν τής θρησκείας δια μυρίων κόσμων άκαταπονήτου φαντασίας ή Έλλάς είδεν έν έκαστῳ φαινόμενῳ δύναμιν ύπερφυσικῆν και εζῆσεν έν αρχῇ έντρομος και πεφοτισμένη έν μέσῳ φύσεως, ήτις εφάνετο αυτῇ πλήρης θεότητος. Βραδύτερον ενεβαρρύνθη, ίνα εκ τών δυνάμεων τουσαν πλάσῃ θεα πρόσωπα, άτινα εζωογόνησε δια τών παθῶν της, άτινα συνανέμιζεν έν τῇ ιστορίᾳ της και δι' ών ή ποιήσις της ήγειρε τόν πολυθεϊσμόν εκείνον, έν φ ή μορφή υποκαθιστῆ

τήν ιδέαν, πτωχῆν ταύτην και συγκεχυμένην όσον εκείνη είνε κομψή και επίχαρις. Τί θ' απέβαιναν ή μυθολογία, εάν κατέπιπεν ή εκλαμπρος αυτης περιβολή; Καλλος εζωθεν, τέφρα έντός. Μόνη ή τέχνη εκέρδισεν έν πάσαις αυτης ταίς εκδηλώσεσιν εκ του συστήματος τουτοῦ, όπερ εθαμβου τούς οφθαλμούς χωρίς να επενεργῇ επί τών ψυχῶν και ύπερ μικρῶν κατά μικρῶν ώπισθοχώρησε πρό τής έπιστήμης και τής φιλοσοφίας. Αυται διεσκόρπισαν τὰ φρόνητρα και εμείωσαν τās λατρείας, ή μέν άποκαλύπτουσα νόμους υπό τὰ φαινόμενα, ή δε ένσπείρουσα τήν άμφιβολίαν ή τήν λογικήν έν μέσῳ όλων τούτων τῶν όνειρων.

Υπάρχει πάντοτε έν τῷ κόσμῳ ποσότης τις φρενοβλαβείας, ής τὰ είδη ποικίλλουσιν αναλόγως τών εποχῶν, όπως τὰ νοσήματα μεταβάλλονται αναλόγως τών κλιμάτων. Η παραφροσύνη τής φιλοδοξίας είνε συνήθως παρ' ήμιν κατά τόν Μεσαίωνα οι υπό του διαβόλου γοητευόμενοι ήσαν άπειροπληθεεις, ή δε μανία του ύπερφυσικού πάντοτε εμάστιζε τήν Ανατολήν μετά του έξ εμπνευσμένων προφητῶν και εύσεθῶν αυταπατωμένων άγυρτῶν επιτελειου της.

Καίτοι τρησῶσα τās άρχάς του όρθολογιστικῶ πνεύματος της ή Έλλάς έπίστευσε είνε τήν πραγματικῆν ύπόστασιν τών πολιᾶδων θεοτήτων της έν τοίς αγάλμασιν, άτινα ήσαν άφιερωμένα αυταίς συνεπῶς ό προς τήν πατρίδα έρωσ είνε τήν ισχύν θρησκείας, οι δε χρησμοί ήσαν δι' αυτην αι μόναί εκκαλύφεις τής θείας θελήσεως.

Ευτυχώς ή σοφία τών πολιτευτῶν της διηρμήνευε τās άποκρίσεις ταύτας συμθεῶν οὔτω δε οὔδε τῶν Κρατῶν τὰ συμφερόντα οὔδε τὰ δημόσια ήθη εζημιούντο, εκτός ότε ή μισαλλοδοξία, ήτις είνε πᾶσαν συναντᾶται θρησκείαν, εγένετο κακού πρόξενος.

Δέν συνθέβαινε όμως οὔτω, ότε ή αυθεντία τής αρχαίας λατρείας ήρξατο καταπίπτουσα, ότε ό Ακλιδιάδης και οι φίλοι αυτου διεκωμῶθησαν τὰ μυστήρια, οι δε ποιηται αφήρησαν από τούς θεούς τήν κυβέρνησιν του κόσμου. Δια τούς άρχαίους ή δια τής κληρονομίας μεταδόσις του άμαρτήματος και τής εξαγνίσεως ήτο δόγμα πίστεως, ή δε δοξασία αυτη συντέλεσεν είνε τήν ισχυράν σύνταξιν τής οικογενείας και του Κράτους δια τής άλληλεγγῆς τών γονέων και τών μελῶν τής κοινωνίας. Οτε αι Έριννυες εξηφανίσθησαν μετά τών όρων και τῶν εκδικησεών των, ότε ό κεραυνός του Διός εσβέσθη και τὰ βέλη του Απολλωνος συνετριβήσαν, πᾶν ήθικόν κύρος εζέλιπεν εκ τής ζωῆς, δεν απέμεινε δε πλέον ή ή ήδονη και ή εγκατάλειψις έκαστου είνε πᾶσαν τής τύχης ιδιοτροπία. Υπό τόν κενόν ή τόν πλήρη μεταφυσικῶν οὔσιων ουρανόν των οι Έλληνες έπαυσαν όντες πολιται ή και άνθρωποι έτι. Αλλά δια τήν τέχνην ή πολυθεία έσχε γονιμότητα μη εξαντληθεϊσαν έτι.

Εἰς τὴν θρησκείαν ἀνάγονται καὶ οἱ δημόσιοι ἀγῶνες, εἰς οὓς πᾶς Ἕλλην ἐδικαιούτο νὰ παρίσταται εἴτε ὡς θεατῆς εἴτε ὡς συναγωνιζόμενος.

Ἐτελοῦντο ὑπὸ τὰ ἔθνη κατὰ τὸ ἄπολλωνος ἐν Δελφοῖς, τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, τοῦ Ποσειδῶνος ἐν Κορίνθῳ, τὴν δὲ ἀσφάλειαν τῆς μεταβάσεως καὶ τῆς ἐπανόδου τῶν ἑορταστῶν ἠγγυζοτο ἐκ χειρὸς ἀπὸ Θεοῦ διατεταγμένη, ἀναβάλλουσα πᾶσαν ἐχθροπραξίαν. Οὕτω ἔπραττε καὶ ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὸν Μαριαῖωνα, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες εἶχον πρᾶξιν τοῦτο πρὸ αὐτῆς.

Σημειώσωμεν ἔτι, ἀφοῦ ἡ ἀνάμνησις τοῦ Μεσαίωνος παρετέθη ἐν μέσῳ τῶν παλαιῶν τούτων ἱστοριῶν, ὅτι εὐρίσκωμεν ἐνίοτε ἐν Ἑλλάδι ἱστορικά αἰσθήματα, ὅπως κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν οἱ Ἑρετριεῖς καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Χαλκίδος συναπεφάσαν νὰ μὴ μεταχειρίζονται ἐν ταῖς μάχαις ὅπλα ἐξακοντιζόμενα, διότι ταῦτα τοῖς δειλοῖς μόνον ἀρμύζουσιν μακρῶς βαλλόμενα.

Ἐν τῇ πολιτικῇ ἡ Ἑλλάς πάντα τὰ συστήματα ἐδόκιμασεν ἐκτὸς τοῦ κρατοῦντος νῦν ἐν Εὐρώπῃ: τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς κυβερνήσεως τῆς ὅλης ἀντικειμένης πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν τῆς πάντοτε ἀμέσως καὶ ἀνευ ἀντιπροσώπων ἐξασκουμένης μοναρχικῆς ἐξουσίας. Βασιλεία δεσποτικῇ ἢ μετριοπαθεῖ, τυραννία ἀγρία ἢ δημοφιλεῖς, πολυάριθμος ἢ ὀλιγάριθμος ἀριστοκρατία, δημοκρατία σφωδρῶς συντεταγμένη ἢ δημοαγωγία παρὰ φθορῶν, πάντα ταῦτα εἶδε καὶ ἐδοκίμασεν ἡ Ἑλλάς.

Κατέλιξε διὰ τινὰς τῶν λαῶν τῆς εἰς μετριοπαθεῖ δημοκρατίαν ἱκανοποιούσαν τὰ παλαιὰ αὐτῶν ἐνστικτὰ περὶ τοπικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ διὰ πολιτεύματος ἀντιπροσωπευτικοῦ σχεδὸν καθιστῶντος δυνατότην τῆς ἐνωσιν, ἥτις πράγματι δὲν συντελεῖτο ἤδη ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν ἐνὸς καὶ μόνου βασιλέως ἢ λαοῦ, ὅπως κατὰ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Ἀθηναίων, τῆς Σπάρτης, τῶν Θηβῶν καὶ τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ διὰ συνθηκῶν τὰ αὐτὰ τοῖς πᾶσι παρεχουσὶν ὠφελήματα. Δυστυχῶς ὁ ἀναπραϊκτικὸς χαρακτήρ, ὃν ἡ Σπάρτη ἐπέδειξε τότε, ἐβίβασε τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ προστρέξωσι πρὸς τὴν Μακεδονίαν, ἢ δὲ ἐπέμβασιν αὐτῆς ἐχρησίμευσεν ὡς πρῶτα εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων.

Νομοθεσία. — Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ῥώμη εἰσὶν αἱ δύο ὄψεις τοῦ κλασικοῦ κόσμου. Ἡ μὲν αὐστηρὰ καὶ τραχεῖα, ἡ δὲ νεάζουσα καὶ μεδιώσα. Ὅπως ἀνωμολογήθη στενὴ συγγένεια μεταξύ τῶν γλωσσῶν, οὕτως ὀφίσταται παρομοία ἐν τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἐθίμοις. Ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις αἱ πολιτεῖαι τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Σερβίου εἶνε ἀδελφαί· ἐν τῷ Forum ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἀγορᾷ ὁ πρῶτα τῆς συνελεύσεως προέτεινε τὰ ὀνόματα τῶν πρὸς ἐκλογὴν ὑποψηφίων ἢ ἀποίκαι (colonia) τῶν Ῥωμαίων ὑπομιμνήσκει τὴν κληρουχίαν τῶν Ἀθηναίων· οἱ ἔπειτα ἀρχόντες τὴν Τριαδῶριαν ἢ Ἰσοτέλειαν, ἣν ἐπέτυχεν μέτοικος τις, τὸ ἀνευ ψήφου πολυτικῶν

δικαίωμα jus civitatis sine suffragio οἱ φύλακες τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ θεοῦ Τέρμωνας τοῦ Λατίου· ἐν ἀμφοτέραις ταῖς χώραις αἱ Σκια εἰσὶ νεκροὶ ἐξαγινθέντες δι' ἐπικηδεῖων τελετῶν ἢ υἱοθεσία ἐλλείπει νομιμῶν τέκνων εἶνε σχεδὸν ὑποχρέωσις ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένη, ἢ δὲ ὑπὸ τῶν Μαγνητῶν καὶ τῶν Κρητῶν ἀποστολῇ εἰς Δελφοῦς τῶν πρωτολείων ἐκ παντὸς γεννηθέντος κατὰ τὸν καθιερωμένον χρόνον ἀναμιμνήσκει τὸ ἱερὸν ἔαρ (ver sacrum) τῶν Σαβέλλων. Ἡ Ἑλλάς ὅπως καὶ ἡ Ῥώμη δὲν ἐγνώρισε ἄλλο κατηγόρους, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν ἀμφοτέραις εἶχον ἀναγγελεῖς (delatores), οἵτινες παρέσχον μὲν ὑπηρεσίας τινὰς, ἐξ ἄλλου ὅμως ἐγένοντο καὶ ἀξιοὶ τῆς κακῆς αὐτῶν φήμης.

Ἐάν τις ἐπιμενε, πῶσας ἄλλων δὲν θὰ ἀνεύρισκεν ἐμοιότητας! Τὸ τίμημα τῶν Ἀθηναίων ἀναμιμνήσκει ὡς νομισματικὴ μόνος τὸ caput τῶν Ῥωμαίων. Ὁ Κωδὶξ διετήρησεν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κειμένῳ παρὰ γράφῃς ὑπαγρυφθεσίας ὑπὸ τῆς Ἀθηναϊκῆς νομοθεσίας, μέγα δὲ μέρος τοῦ Ἀττικῶν δικαίου μεταβίβασθη ἐν τῷ διατάγματι τοῦ πραιτόρος, διότι φιλελευθέρωτον τῆς ἐπὶ τῶν παλαιῶν νομικῶν ἀρχῶν βασιζομένης Δωδεκαδέλτου, ἔρρεπε μᾶλλον πρὸς τὴν ἰσότητα: τὸ ὄρθον καὶ τὸ καλὸν. Λεκτέον ἔτι, ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης καθόρισε τὴν κοινωνίαν ἀδελφῶν καὶ ἰσῶν, ἥτις ὀφίσταται ἐν τῷ ἰδανικῷ ἡμῶν ἀν οὐχὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τοῖς ἡθεσιν.

Φιλοσοφία. — Ἡ Ἑλλάς μὴ ἔχουσα οὐδὲ ἱερὰ βιβλία, οὐδὲ κείμενα νόμων ἐψηφισμένων, οὐδὲ τᾶξιν ἱερατικὴν φυλάττουσαν δι' αὐτὴν καὶ μόνην τὰ δόγματα καὶ τὴν ἐπιστήμην, οὐδὲ ἀριστοκρατίαν τέλος περιορίζουσαν τὰ ὅρια τῆς ἀκρίβειας ἀφῆκεν ἐλεύθερον τὸ σταδίων τῆς ἀναπτύξεως εἰς τὸ πνεῦμα τῶν τέκνων τῆς. Ἐπίσης οἱ Ἕλληνες ἱδρυσαν ἀνεξάρτητον τὴν φιλοσοφίαν χωρίζαντες αὐτὴν τῆς θρησκείας καὶ ἐδημιούργησαν τὴν ἀνθρωπίνην ἠθικὴν, ἣν ἐθεώρουν ἀπορρέουσαν ἐξ αὐτῆς τῆς συνειδήσεως. Ἐκεῖθεν ἤνοιξαν εὐρύν ὄριζοντα εἰς τὴν εὐφύαν. Ὅ, τι μόνον τὸ αἰσθητικὸν καὶ ἡ διαλεκτικὴ ἐλαφρῶς ἠγγίζον, ὁ νοῦς ἐσπεύδα νὰ δράξῃται καὶ μετὰ πόσης δυνάμεως! Εἴκοσι διαρρέυσαντες αἰῶνες προσέθεσαν πολλὰ τὰ νέα εἰς τὰς φιλοσοφικὰς ἀνακαλύψεις τῶν Ἑλλήνων; Ἐὰν ὁ πολιτισμὸς παρίστατο ὡς εὐρεία ὁδὸς ἐνθὲν κἀκεῖθεν ἔχουσα χαραδράς κινδυνώδεις, καὶ ἐν ἣ ἡ ἀνθρωπότης συνήθως μὲν βαίνει κατ' εὐθείαν, συνηθέστερον δὲ πλανωμένη ἐν τοῖς κρηνοῖς, εἶδε ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς νὰ ἐγερθῶσιν οἱ ἀνδριάντες τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους. Πᾶσα ἡ φιλοσοφικὴ κίνησις τοῦ κόσμου ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν ἀφετηρίαν, ἡμεῖς δὲ περιστρεφόμεθα ἔτι περὶ τῶν μεγάλων ζητημάτων, ἀτινα ἐκεῖνοι ἤγειρον, ὁ μὲν ζήτησεν ποία ἢ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὕλη, ὁ δὲ ἀνερευνῶν τὸ ἰδεῶδες καὶ τρίτος τις τὴν ἐπιστήμην.

Τὰ πάντα ἀκολουθοῦσιν ἰδίους νόμους. Τὸ ἔντομον ἀόρατον ἔρπει ἐπὶ κόκκου ἀμ-

μου, ὅπως οἱ ἦλιοι, οἵτινες περιστρέφονται μεθ' ὀρμῆς ἐν τῷ ἀπείρῳ, ἢ δὲ ζωὴ εἶνε μεμετρημένη εἰς τε τὸν θάμνωδὴ ὕσπον καὶ τὴν κέδρον ἐπίσης ἀκρίβως, ὅπως καὶ εἰς τὸν ἀστέρα, ὅστις θεσβήσεται ἡμέραν τινά. Καὶ ὁ ἀνθρώπος ἐπίσης ὑπεῖται εἰς ἄλλους μὲν νόμους διὰ τοῦ φυσικοῦ ὄργανισμοῦ, ὃν ἡ φύσις τῷ καθόρισεν εἰς ἄλλους δὲ, οὓς ἡ ἠθικὴ κατὰστασις ἀποσπῶμένη τῆς συνήθους αὐτοῦ φύσεως ἐμόρφωσε διὰ τῶν χρόνων, τῶν θρησκείων καὶ τῆς φιλοσοφίας.

Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐξήγαγον τὰ χρησιμώτερα διὰ τὴν πολιτείαν ὑποδείγματα· τὸ ἐπιωφελὲς ζητούμενον ἐν τῷ συμπερόντι τῇ πόλει ἀγαθῷ ὁ Πλάτων τὸ ὕψιστον διὰ τὸ ἄστομον ὑπόδειγμα, ὁμοίωσιν τῷ θεῷ, ὁ δὲ Σπινόζας μετὰ αἰῶνας εἰκόσιν ἐπαναλαμβάνει τὸ αὐτό· «Δεόν νὰ διευθύνῃ ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ τελείου ὄντος». Τοῦτ' ἐστὶν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀδυνατοῦσι νὰ ὑψωθῶσι μέχρι τῆς συλλήψεως τῆς καθαρᾶς οὐσίας τοῦ θεοῦ, δέον νὰ συλλάβωσι ἰδανικὸν τὶ ἀνθρωπίνης τελειότητος καὶ νὰ ζητῶσιν ἀδιαλείπτως νὰ προσεγγίσωσιν εἰς αὐτό. Ἡ ὑπὸ τοῦ πλατωνισμοῦ ἀνακηρυχθεῖσα ἀρχὴ ἐπιδιώχθη ὑπὸ ἰσχυρᾶς σχολῆς γεννηθείσης ἐν μέσῳ τῶν ἱερῶν τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, καὶ ἣς τὸ πνεῦμα συγκεφαλαιοῦται ἐν τοῖς ἐξῆς:

Ἐκτίλει τὸ καθῆκόν σου καὶ ἀφες τοῖς θεοῖς τὰ λοιπὰ.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ του περιόδῳ ὁ Στωικισμὸς διὰ τῆς πρακτικῆς αὐτοῦ φιλοσοφίας ἐμόρφωσεν ἐξόχως χαρακτικῆς, συνδυαζόμενος πρὸς τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα· μεταρρυθμιζόμενος δὲ ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἄλλους ἔτι δύναται νὰ παρὰ γάγῃ.

Τοῦτο ἐν τούτοις δὲν ἠμποδίσεν νὰ προκύψῃ βαθεῖα ἀντίθεσις μεταξύ τῆς Ἑλληνικῆς περὶ κόσμου ἰδέας καὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν. Οὗτοι ἐβλέπον πρὸ παντὸς τὸν οὐρανόν· ἐκεῖνοι παρετήρουν τὴν γῆν, αἱ δὲ ἠρωίδες των, ὅτε ἀπέθνησκον, οὐδὲν ἄλλο ἐξέφραζον παράπρον, ἢ ὅτι ἐγκατέλιπον τὸ γλυκὺ τῆς ἡμέρας φῶς. Ἡσαν δύο πνεύματα ἀπολύτως ἀντίθετα. Ἐκ τούτου τὸ παράφρον μῖσος, ὅπερ ὁ Χριστιανισμὸς συνέλαβε διὰ τὸν Παλαιόν Ὀλυμπον, καίτοι οἱ κληρονόμοι τοῦ Πλάτωνος εἶχον προετοιμάσῃ τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ δημιουργοῦ των εἰς Υἱόν τοῦ Ἰεχωβά.

Χωρὶς νὰ ἐγκαταλίπωμεν τὴν Νέαν Ἱερουσαλήμ, ἥτις ἠθέλησε νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν θρησκείαν τοῦ καλοῦ διὰ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ, τὴν ἀριστοκρατικὴν φιλοσοφίαν τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς λαϊκῆς φιλοσοφίας τοῦ Εὐαγγελίου, ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν Ἑλλάδα μοχθοῦντες νὰ καταστήσωμεν τὴν ἐπίγειον ἡμῶν ζωὴν εὐδαιμονοστερέαν διὰ τῆς δικαιοσύνης, ὅπως ἐδίδασκεν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ προσπαθοῦντες εἰς τὰς αὐτὸς πάλιν, νὰ διεισδύσωμεν εἰς τὴν μυστήρια τῆς πλάσεως.

Ἐπιστήμαι. — Ὁ τελευταῖος πατὴρ τῆς Ἑκκλησίας ὁ Βοσού ἐκάλεσε τὰς ἀλη-

θείας, ὅς ἡ ἐπιστήμη ἀποκαλύπτει: Χριστιανισμὸν τῆς Φύσεως, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι σκοπὸς αὐτῆς εἶνε νὰ μᾶς καταστήσῃ ἱκανοὺς ν' ἀπολαύσωμεν τῆς ἀρμονίας τοῦ Κόσμου. Λοιπὸν οἱ Ἕλληνες ἤρξαντο μετρῶντες τὴν γῆν καὶ ὑπολογίζοντες τοὺς ἀστέρας. Ἰδρυσαν τὴν ἀστρονομίαν, τὰ ὑψηλὰ μαθηματικά, τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν μηχανικὴν, ὅς ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Χαλδαία μόλις εἶχον γνωρίσει, τὴν Φυσικὴν Ἱστορίαν, τὴν Ἰατρικὴν καὶ ἡ Ὑγιεινὴν. 1

Ἡ Ἀνατολὴ ἀναμφιβόλως προηγῆθη αὐτῶν ἐν τισὶ τῶν ἐρευνῶν τούτων, ἀλλὰ χωρὶς οὐδὲν νὰ συστηματοποιήσῃ τοῖς Ἕλλησι δὲ ὀφείλομεν τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς μεθόδους ἥτοι τὰς ἀληθεῖς ἀρχὰς καὶ τὸς σοβαρὰς προόδους τῶν ἐπιστημῶν. Ἐὰν δὲν ἐβάδισαν πάντοτε στερεῶς τῷ βήματι ἐν τῇ ὁδῷ ἣν ὁ Ἰπποκράτης ἐχάραξεν αὐτοῖς καὶ ἐν ἣ ὁ Ἀριστοτέλης τοὺς ἐπανεφερε, ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς φιλοσοφικῆς μελέτης τῆς φύσεως, ἤνοιξαν ἐν τούτοις τὴν ὁδὸν ἥτις μόνη ἠδύνατο νὰ ὀδηγήσῃ εἰς λογικὴν κατανόησιν τοῦ κόσμου καὶ τῆς γενικῆς τάξεως τῶν πραγμάτων. 2

Ἡ Ἐπιστήμη, ἥτις ἔχει ἐπίσης καὶ αὐτὴ τὴν ποιήσιν τῆς, κατέστρεψε τὴν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν ἐρόνευσα τὰς Νύμφας, τὰς Ὀκεανίδας καὶ πάντας τοὺς θεοὺς τοῦ οὐρανοῦ, τῆς γῆς, τῶν ὑδάτων. Ἐν τούτοις ζῶσιν οὗτοι εἰσέτι, καλοῦνται ὅμως πεζοδοτακα ἐπικρατοῦσα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀσκούσιν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν δύναμιν ὑπερτέραν τῆς τῶν λαμπρῶν Ὀλυμπίων.

Ἐν τοῖς γράμμασιν ὅποια λάμψι! ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου αὐτοῦ τοῦ ὑπερέχοντος πάντων πόσα εἶδη δημιουργηθέντα καὶ ἀχθέντα εἰς ἐντέλειαν; ἡ ἐποποιία, ἡ ἐλεγεία, ἡ ᾠδὴ, ἡ τραγῳδία, ἡ κωμῳδία, ἡ ἱστορία, ἡ πολιτικὴ ρητορεία καὶ αὐτὴ ἡ δικανικὴ, ὅταν δὲν ἐχειρίζοντο ταύτην σοφισταί, οἷος ὁ Καρνεάδης ἐκεῖνος, ὁ

1 Ἀξιοκαταρήτηρον γεγονός ἡ μεγάλη ἡλικία εἰς ἣν ἔφθασαν ἐν πλήρει ἀκμῇ τῶν διανοητικῶν των δυνάμεων πολλοὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐξαιρῶ τοὺς κατακτητὰς, οὓς ὁ πόλεμος ἐκπέτισεν, ὡς τὸν Μιλτιάδην, τὸν Κίμωνα, τὸν Ἀλκιβιάδην, τὸν Ἐπαμεινώναν, τὸν Ἀλέξανδρον. Ἀλλ' ὁ Σημωνίδης, ὁ Πίνδαρος, ὁ Ἐπίχαρμος, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Σόλων, ὁ Σπηρίχορος, ὁ Ἀνακρέων, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Ἐσπερίδης ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Λυσίας, ὁ Ἰσοκράτης, ὁ Κλεάνθης, Δημόκριτος ὁ ἐξ Ἀδδῶρων κλπ. ἀπέθανον πλῆρως ἡμερῶν καὶ πνεύματος. Ἡ φύσις δένειμιν αὐτοῖς ἀειδίκεν ἐν τῶν πολιτισμῶν αὐτῆς ὄφρον τὸν χρόνον, οὗτος δὲ συνέθετο τὴν γῆσιν διὰ σφῆρονος ὕγιεινῆς, ἐγκρατείας καὶ ζωῆς τακτικότητος.

2 Οἱ Ἕλληνες κέρτοι ὄντες τοῦ καλοῦ ἦσαν ἐπίσης καὶ τοῦ ἀληθοῦς εἴτε μετὰ τοῦ Πυθαγόρα, καὶ Ἐυκλείδου, τοῦ Ἀρχιμήδους ἔθετον τὰς βάσεις τῆς γεωμετρίας καὶ τῆς μηχανικῆς, εἴτε μετὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ἱδρυσαν τὴν Ἐπιστήμην τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, μετὰ τοῦ Ἰπποκράτους τὴν τέχνην τοῦ ἐρευνᾶν καὶ ἐρωτᾶν, μετὰ τοῦ Πλάτωνος τὴν μέθοδον τοῦ ἐντέχνως συζητεῖν. Moleschott, L' Unité de la Science.

σήμερον μὲν ἐγκωμιάζων τὴν δικαιοσύνην, τὴν δ' ἐπαύριον τὴν ἀδικίαν. Καὶ ὅποτον διηνεκὲς κράτος! Ἡ Εὐρώπη, ἀφ' ὅτου ἐπανήρξατο τοῦ πνευματικοῦ αὐτῶν βίου, πᾶσαν αὐτῆς ἔμπνευσιν ἀρτεῖται ἐξ Ἑλληνικῶν πηγῶν. Αἱ Γερμανικαὶ φιλολογίαι εἰσὶν ὀψιγενεῖς, πλὴν τῆς τοῦ Σαίξπηρ καὶ τοῦ Μίλτωνος, αἵτινες δὲν εἶνε πολὺ παλαιαί· πλὴν τοῦ Γκαίτε, τοῦ ἐνίοτε τόσον Ἑλληνίζοντος, καὶ τοῦ Σίλλερ, ὅστις δὲν εἶνε πάντοτε Γερμανός. Αἱ Ἰταλικαὶ φιλολογίαι μόλις ἤδη γεννῶνται· αἱ τοῦ Βορρά δὲν κρίνονται ἀξίαι μνείας ἰδίας· ἀλλ' αἱ τῆς Μεσημβρίας, αἱ μέχρι τοῦδε πασῶν λαμπρόταται, ἔσχον διδασκάλους τοὺς συγγραφεῖς, οὓς ἐκάλεσαν κλασικούς, καὶ οἱ συγγραφεῖς ἐκεῖνοι κατὰ τὸ πλεῖστον ὁμιλοῦσι τὴν γλῶσσαν τοῦ Ὀμήρου, διότι οἱ διασημότεροι Ῥωμαῖοι ἦσαν ἀπλοὶ μαθηταὶ ἐκείνων. Αἱ Λατινίδες μοῦσαι εἰσὶν ἐπίσης θυγατέρες τοῦ Διὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀδελφαὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος. 1

Οὕτω δὲ πᾶσα κοσμικὴ φιλολογία πηγάζει ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἡ ἱερὰ φιλολογία ἐκ τῆς Παλαιστίνης. Ἐκ δὲ τῶν δύο τούτων χωρῶν κατέρχονται οἱ δύο μεγάλοι ποταμοί, οἵτινες κατέστησαν γόνιμον τὴν βάρβαρον Εὐρώπην.

Διὰ τὰς τέχνας οἱ Ἕλληνες ἐπέτελεσαν μείζονα ἔτι. Φυλὴ λατρεύουσα τὴν μορφὴν, τὸ χρῶμα καὶ πᾶν τὸ τέρον τοὺς ὀφθαλμούς, ἠδυνήθη ν' ἀρπάσῃ τὴν διαφεύγουσαν ἐκείνην στιγμήν τῆς καλλονῆς, καὶ διαικωνίσῃ ταύτην ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ μαρμάρου.

Ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἀσσυρία, ἡ Ἰνδικὴ οὐδέποτε ἐγνώρισαν τὸ ἄθος τῆς χάριτος, ὅπερ ἐφιέτο παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ, καὶ ἐνθα ἐπὶ μακρὸν ἤμικσε. Τὰ ἔργα αὐτῶν, ἄτινα, χωρὶς νὰ θέλγωσι, καταπλήσσοσι μᾶλλον διὰ τὸ μέγεθος τῆς ὕλης καὶ τῶν παραστάσεων, θαμβοῦσι δὲ καὶ καταπονοῦσι τὸ πνεῦμα διὰ τῆς ἀτελευτητότου ποικιλίας καὶ τῆς τερατώδους ἐνώσεως μορφῶν διαφόρων, ἢ ἤχησαν ἐν Ἑλλάδι εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ ἀρμονικὴν παραστάσιν τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους, ὅπερ ἀκτινοβολεῖ ἐκ νεότητος καὶ ζωῆς εἰς τὰ ἔργα τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Πραξιτέλους, ὅπως καὶ εἰς τὰ τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Πλάτωνος. Εἰς τὸν ἀνδριαντοποιόν, εἰς τὸν ζωγράφον, ἢ θρησκεία καὶ ἡ ποίησις παρεῖχον πολὺτιμον μεταλλεῖον ἐμπνεύσεως, τὰ δὲ δημόσια ἤθη καὶ ἡ διδασκαλία ἐχορήγηον ἰσχυρὰν ἐνθάρρυνσιν. «Ἡ ἐποχὴ τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας, λέγει ὁ Βίγχελμαν, ὁππῶρξεν ὁ Χρυσὸς Αἰὼν τῶν καλῶν τεχνῶν».

Τὸ ἀρχιτεκτονικὸν κάλλος δὲν ἐξαρτάται μόνον ἐκ τῆς συμμετρίας καὶ τῶν

1 Ο ἰ. Fr. Aug. Wolf ὑπέλογησεν ὅτι ἡ κλασικὴ φιλολογία ἀποτελεῖται ἐκ 1,600 ἔργων πλῆρων ἢ ἑλλειπῶν, ὃν τὰ 3/4 ἀνήκον εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἐκ τούτων δὲ πάλιν 450 ἦσαν προγενέστερα τοῦ Λαίδου Ἀνδρονίκου τοῦ ἀρχαιότερου τῶν λατίνων συγγραφέων.

γραμμῶν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐκ τῆς ἀναλωσιῶν ἐπιχρώσεως καὶ τῆς ἀρμονίας πρὸς τὴν περίεξ φύσιν. Αὕτη λοιπὸν ἐν Ἑλλάδι παρεῖχε τὰς μᾶλλον καταπληθύνους τοποθεσίας, ἵνα ἀνδρῶνται οἱ ἐκ μαρμάρου καὶ ὀρειχάλκου κόσμοι καὶ οἱ τῆς μεγάλης γλυπτικῆς. Τούτου ἕνεκα ὁ Σατωβριάν ἠδυνήθη νὰ γράψῃ ἐν ποιητικῇ ἐξάρσει: «Ἐὰν, ἀφοῦ εἶδον τὰ μνημεῖα τῆς Ῥώμης, τὰ τῆς Γαλλίας μοὶ ἐφάνησαν χονδροειδῆ, ἤδη τὰ τῆς Ῥώμης μνημεῖα μοὶ φαίνονται βάρβαρα, ἀφ' ὅτου εἶδον τὰ ἐν Ἑλλάδι». Τῆς χώρας ταύτης τὸ ἔδαφος παρεῖχε τὰ κάλλιστα ὕλικα, τὸ κλίμα τὰ διεφύλαττε, καὶ, ἀντὶ νὰ τὰ περιβάλλῃ διὰ τὸ μέλανος ἐκείνου χρώματος, ὅπερ ἡ ὀμίχλη τοῦ Βορρά προσδίδει εἰς τὰς οἰκοδομὰς καὶ τὰ ἀγάλματα, τὰ ἐχρῶσεν διὰ τῶν ζωηροτέρων χρωμάτων. Εἰς ταῦτα προσθετέον ὅτι ὁ ζωγράφος καὶ ὁ γλύπτης εἶχον ὑπ' ὄψιν τὴν ὀρειότεραν τὸν φυλῶν καὶ ἐν τῇ φιλοτιμῇ ἀμίλλῃ ἐκάστης πόλεως ποθοῦσης νὰ ἔχῃ κόσμον ἀνώτερον τῆς γείτονος ἢ τῆς ἀντιζήλου εὐρίσκον ἐνθάρρυνται, ἣς καὶ αὐτὴ ἡ μεγαλοφυΐα τῶν ἔργων ἔχει ἀνάγκην. Μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ καλλιτέχναι ἐργάσθησαν διὰ τὴν Πολιτείαν ἢ διὰ τοὺς νικητὰς τῶν δημοσίων ἀγῶνων, σπανίως δὲ δι' ἰδιώτας.

Ἐπίσης διὰ τὴν πλαστικὴν καλλονὴν ἀπεμείναν ἐθνικοὶ καὶ λατρεῖς τῶν θεῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐθανατώθησαν ὑπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ λόγου, ἀλλ' εἰς οὓς ἡ τέχνη ἐδώρησε τὴν ἀθανασίαν. Ἀπεκτήσαμεν γλύπτας, οἵτινες νὰ μὴ εἶνε μαθηταὶ τῶν μεγάλων ἀνδριαντοποιῶν τῶν Ἀθηναίων, τῆς Σικυδῶνος ἢ τῆς Περγᾶμου; Καὶ ἀπὸ Λοιδίνου μέχρι Βιέννης, ἀπὸ Πετροῦπόλεως μέχρι Μαδρίτης, ποία ἢ ἀρχιτεκτονικὴ, ἥτις μέχρι τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν δὲν προήλαθεν ἐξ Ὀλυμπίας, ἐκ τοῦ Παρθενῶνος; Ποῖαν νέαν τέχνην ἐδημιούργησαν οἱ ἀνθρώποι ἀπὸ διαγυλίων ἑτῶν; Ὁ Μεσαίων ἔχε τὸν Βυζαντιακὸν θόλον, ὃν ἡ Ἀνατολὴ ἔδρυσεν καὶ διατηρεῖ διὰ λόγους κλιματολογικοῦς, καὶ τὴν ὀξύγωνον ἀρχιτεκτονικὴν, ἣν καθιέρωσεν ἐπὶ τῶν μνημείων τῆς κοινωνίας ἐκλιπούσα συνεπῶς δὲ τέχνην ἐφήμερον. Οἱ νεώτεροι χρόνοι ἔχουσι τὴν μουσικὴν, τὴν νεωτέραν τῶν τεχνῶν, οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἐνεστώσα αὐτῆς περιπλοκή, καὶ τὴν γραφικὴν, ἣτις θὰ εὐρίσκον ἐν τῇ ἀρχαιότητι πρότυπα, ἐὰν τὰ ἔργα τοῦ Ζεῦξιδος καὶ τοῦ Ἀπελλοῦ δὲν εἶχον ἀπολεσθῆ. Τέλος τὸ μέγα δόγμα τοῦ Πλάτωνος, ὅτι τὸ καλόν, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ἀγαθὸν δέον νὰ συνενδῶνται καὶ νὰ συγγέωνται ἐν τῷ αἰσθηματικῷ τῆς παγκοσμίου ἀρμονίας δὲν εἶνε ἔτι τὸ ἡμέτερον, μεθ' ὅλας τὰς ἐναντίας προσπαθείας σχολῶν τινῶν, αἵτινες εἶνε προωρισμένοι νὰ ἀποθάνωσιν;

Ἡ λατρεία αὕτη τοῦ καλοῦ, ἥτις ὑπῆρξε δευτέρω θρησκεία διὰ τὴν Ἑλλάδα ὠφέλησε τὴν τέχνην, ἥτις καὶ αὕτη ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἕσον

ἀφορᾷ τὴν συμμετρίαν τῶν σχημάτων καὶ τῶν χρωμάτων τὴν ἁρμονίαν. Ἐνῶ οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Καρχηδόνιοι μετέφερον εἰς τὰς παραλίους πόλεις τῆς Δυτικῆς Μεσογείου χρῆσιμα ἀπλῶς προϋόντα καὶ προμηθεΐας κατασκευασθεΐσας ὑπὸ ἐργατῶν ἀνευ ἐμπνεύσεως, οἱ Ἕλληνες ἐπώλουσαν πανταχοῦ ἀντικειμένα τέχνης ὕσον καὶ ἐμπορίου. Ἀπὸ τῶν ἐξ ὕδατος καὶ χαλκοῦ ἔργων τῶν μέχρι τῶν νομισμάτων τῶν τὰ πάντα ἔφερον τὴν σφραγίδα ὑψίστης καλαισθησίας, ἥτις ἐπέζησεν αὐτῶν καὶ μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐλευθερίας των. Αἱ Ἀθηναῖοι δὲ ἦσαν πλέον ἢ φιλόδοξοι σχολῆ, ἢ δὲ Κόρινθος ἀθροισμα ἐρειπίων, ὅτε οἱ Ἕλληνες καταστάντες προμηθευταὶ τῆς παγκοσμίου τέχνης ἔσωζον διὰ τῶν ἀπομιμήσεών των τὴν δόξαν τῶν ἀρχαίων διδασκάλων. Ἀλλὰ στερούμενοι κράτους δὲν ἐγνώρισαν οὐδὲ τὰς στρατιωτικὰς ὁδοὺς καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἀφίδας· ἀνάγκη καὶ ἐπίδειξιν τῶν κατακτητικῶν ἐθνῶν, οὐδὲ τὰ ψηφροθετήματα· λαμπρότητα τῶν πλουσιῶν τάξεων, οὐδὲ τὰ μνημείου ἔχοντα ὄψιν ὑδραγωγεία, τὰ χρῆσιμα εἰς τὰς πολυαριθμοὺς πόλεις, καὶ τῶν ἀμφιθεάτρων, ὧν θαυμάζομεν τὰ εἰσπικὰ λησιμονοῦντες ὑπὸ πόσου αἵματος ἐποτίσθησαν τὰ ἰεράφη πάντα εἰς ῥωμαϊκά.

Πολλὰς βεβαίως ἐπιφυλάξεις δεόν να ποιήσῃ ὁ ἐξυμῶν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν. Θρησκευτικὰ ποιητικὰ ἀλλ' ἀνευ ἠθικῆς ἐπιδράσεως· οἰκογενεῖα συντεταγμένη ἀνευ καθολοῦσμένων βάσεων ἰδιοκτησίας κακῶς ἐξησφαλισμένη· μεθ' ὅλην τὴν ἀκτινοβολοῦσαν ἀγχινοῖαν, ἠθικότης συνήθως σκιαζομένη, τὸ ἐναντίον ἢ ἐν Ρώμῃ ἔνθα δ,τι ὑπῆρξε γενικῶς μέγα, ἦτο ὁ χαρακτήρ καὶ οὐχὶ τὸ πνεῦμα. Ἐν τοῖς ἄραις χρόνοις ἀμεριμνησία, ἀπιστία, ἐμφύλιοι πόλεμοι μετὰ τῶν συμπαρομαρτούντων δεινῶν, ἐξανδραποδισμῶν, δρώσεων, ἀπελάσεων, δημεύσεων καὶ αἵματος ρέοντος ποταμῶν ἐν τοῖς κακοῖς φρικῶδης διαφθορᾷ, ἦν ἡ γλῶσσα ἡμῶν εὐτυχῶς δὲν ἔχει λέξεις καταλλήλους νὰ περιγράψῃ καὶ πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἢ αἰμοσταγῆς πληγῆ τῆς δουλείας μεθ' ὅλων τῶν ἀθλιότητων, ὑφ' ὧν συνοδεύεται. Ἰδοὺ πολλὰ δεινὰ, ἐξ ὧν οἱ Ἕλληνες ἔπαθον, καὶ ἄτινα ἀνακαλύπτει ἡ ἱστορία. Ἀλλὰ εἰς τὸν μακρόθεν, ἀπὸ περιωπῆς θεώμενον, αἱ σκιαὶ αὐταὶ ἀπόλυνται ἐν τῷ φωτί. Ὁ Δημόδωτος ἐξαφανίζεται καὶ ἀπομένει ὁ Δημοσθένης· ὁ Περικλῆς ἀποσβύνει τὸν Ἀλκιβιάδην· αἱ Ἀθηναῖοι τοῦ Σοφοκλέους ἀποκρύπτουσι τὰς Ἀθήνας τοῦ Ἀλέξανδρου· ἡ πόλις τοῦ Λεωνίδου τὴν τοῦ Νάβιδου καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κακίαν ἀντιτίθεται ἡ ἠρωϊκὴ καὶ ἀγνή φιλία. Δὲν καταλογίζονται

1. Καίτοι δὲν περιεσώθησαν ἡμῖν ψηφροθετήματα τῶν χρόνων τῆς ἀνεξαρτησίας, ἡ Πέργαμος ἐν τοῖς καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια ἠρχολοῦντο εἰς τὴν τέχνην ταύτην, ἥτις μεταβλήθη εἰς Ρώμην ἔλαβεν ὑπὸ τοὺς αὐτοκράτορας μεγάλην σπουδαιότητα.
2. Τῆς γυναικὸς μὴ ἐχούσης ἐν Ἑλλάδι τὴν θέ-

πλέον τὰ δεινὰ, δι' ὧν ἡ Ἑλλὰς τόσον ἀκριβῶς ἐπλήρωσε τὴν φιλοσοφίαν αὐτῆς ὑπαρξίν, ἀλλὰ βλέπουσιν ὅτι ἐκληροδόησεν εἰς τὸν κόσμον. «Ἐνθυμείσθε, ἔγραψεν ὁ Κικέρων εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐνθυμείσθε, ὅτι διοικεῖτε τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἐξεπολίτισαν τοὺς λαοὺς πάντας, διδάσκοντες αὐτοὺς τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ ὅτι ἡ Ρώμη αὐτοῖς ὀφείλει τὰς δάδας, δι' ὧν φωτίζεται».

Ὁ Μοντεσκιέ ἔχει μέγα δίκαιον. «Ἡ ἀρχαίότης αὐτὴ μὲ μαγεύει, εἰμὶ δὲ πάντοτε ἔτοιμος ν' ἀνακράξω μετὰ τοῦ Πλινίου, ὅτι εἰς Ἀθήνας δεόν να μεταβῆ τις, ἵνα σεασθῆ τὸν Θεοῦ».

Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν ὁ Ραφαήλ ἠθέλησε νὰ ζωγραφίσῃ τὴν Ἑλλάδα, συνέθετο τὸν ἀθάνατον πίνακα τὴν Σχολὴν τῶν Ἀθηναίων. Ὑπὸ τὰ προπύλαια, ἄτινα ἡγεῖρον αἱ χεῖρες τοῦ Ἰκτίνου καὶ τοῦ Φειδίου, ἰδοὺ ὁ Σωκράτης θέτῶν τὰς βάσεις τῆς ἀνθρωπίνης ἠθικῆς· ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης χαράσσαντες εἰς τὴν φιλοσοφίαν τὰς δύο μεγάλας αὐτῆς ὁδοὺς· ὁ Πυθαγόρας ἀποκαλύπτων τὰς ιδιότητας τῶν ἀριθμῶν· ὁ Ἀρχιμήδης ἐφαρμόζων αὐτάς, καὶ ἄπαν τὸ ἐνδοξόν πλῆθος τὸ κυκλοῦν τοὺς διδασκάλους, ἵνα ἀκούσωσι τῶν λόγων των καὶ μεταδώσωσιν ἡμῖν αὐτοῦς. Δότε ζωὴν εἰς τὸ ἀριστοῦργημα τοῦτο τοῦ μεγίστου τῶν ζωγράφων καὶ μετὰ τῆς ἱστορίας θὰ θεωρησῆτε μετὰ στοργῆς τοὺς ἥρωας ἐκείνους τῆς ἰδέας· θὰ ἀκούσῃτε ἠδυνόμενοι τὰς ἐναρμονίους ἢ σοβαρὰς αὐτῶν φωνὰς καὶ θὰ εἴπητε περὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μεθ' ὅλα τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς κακοδαιμονίας των ὅτι ἱδρῶσαν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα τὸν ἐνδοξότερον αὐτῆς σταθμὸν.

Ἐπιτραπήτω μοι χαράσσαντι τὰς τελευταίας ταύτας γραμμάς νὰ συγχαρῶ ἑμαυτῷ ὅτι ἐπαρκῆς μοι ἐδόθησαν ἡμέραι ἵνα περατώσω τὸ χαλεπὸν ἔργον, ὅπερ πρὸ τεσσαρακονταετίας ἐπεχείρησα ἵνα παρασχῶ εἰς τὴν ἱστορικὴν ἡμῶν βιβλιογραφίαν: δύο ἐλλείποντα αὐτῆς συγγράμματα, τὴν ἱστορίαν τοῦ βίου τῆς Ρώμης ἐπὶ δώδεκα αἰῶνας καὶ τὴν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος μέχρι τῆς ἀπωλείας τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς. Βραδύτερον γράφῃσονται βελτίονα· ἀλλ' ἐν τούτοις ἐπειράθην ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἐμῶν δυνάμεων νὰ χαράξω τὴν ὁδόν, καὶ νὰ διαδηλώσω τὴν εὐγνωμοσύνην, ἣν ἡ Γαλλία ἡ νομιμοτέρα κληρονόμος τῆς Ρώμης καὶ τῶν Ἀθηναίων, ὀφείλει εἰς τοὺς δύο λαοὺς, οἵτινες ἀπετύπωσαν ἐπὶ τοῦ πνεύματός τῆς ἀνεξάλειπτον σφραγίδα. Σήμερον καμπτόμενος ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν ἀλλὰ μὴ ἀποχαριετίζων τὰ γράμματα τοὺς μεγάλ-

οιν, ἣν ἠδυνήθη νὰ κατακτήσῃ ἐν τῇ νεωτέρῃ κοινωνίᾳ, αἱ πρὸς αὐτὴν σχέσεις ἦσαν ὅτι μὲν ἀθέμιτοι, ὅτι δὲ γενναίως ἠρχολοῦντο εἰς τὴν τέχνην καὶ οὗτος ἔλεγεν ἔτι ὡς πολλοὶ τῶν Σωκρατικῶν δει: «Ἡ φιλία εἶνε τὸ ἀριστόν ἐν τῷ κόσμῳ μετὰ τὴν ἀρετήν».

λους τούτους παρηγορητὰς, ἐπαναλαμβάνω τοὺς λόγους τοῦ γέροντος Ἐντέλου: «Ὡς ἀνατίθημι τὸν ἱμάντα καὶ τὴν τέχνην μου».

Hic costum artemque repono.
VICTOR DURUY.

Ο ΚΩΦΟΣ

Λένε πῶς μέσα 'ς τὰ κλαδιά κρυμμένα, κελαιδοῦνε ὅσα πετοῦν ἐδῶ κι' ἐκεῖ γοργόφτερα πουλιά· πῶς δὲ οἱ ἀνέμοι 'ς τὴ γῆ σφυρίζουν ἄν πετοῦνε, καὶ κάθε πρᾶγμα γύρω μου πῶς ἔχει καὶ λαλιά!

Λένε, πῶς δια τὰ νερά 'ς τῆς ῥάχαις ποῦ κυλοῦνε 'ς ἄν πέφτουν ἀπὸ ψηλά 'ς τὴ γῆ καὶ τὴν ποτίζουν, βαρυδοκοῦν καὶ ὑστερα, ὅταν γοργοκυλοῦνε καὶ τρέχουνε 'ς τὴ θάλασσα, γλυκὰ πῶς μουρμουρίζουν!

Λένε, ὅτι βροντοκοπᾷ τὸ κύμα 'ς τ' ἀκρογιάλι, ὅταν ξεσπᾷ 'ς τὴν ἀμμουδιά καὶ τὴν ἀροστολίζει. Λένε, ἀπὸν 'ς τὰ κλαδιά λυπητὰ πῶς ψάλλει, πῶς τρίζουν δια τὰ δέντρα, ἄερα: 'ς ἄν σφυρίζει!

Λένε, πῶς ὅταν τὸ παιδί ἡ μάν' ἀποκοιμίζεται με τραγουδάκια χαρωπὰ τὸ γλυκονακουρίζει· πῶς 'ς ἄν ἀστράφει ἀκούοντα βρονταῖς 'ς τὸν οὐρανὸ, κι' ὅτι ἡ φλογέρα τοῦ βοσκού, μαγεύει τὸ βουνό!

Λένε... μὰ ὅμως, σφοδρὰ γιὰ ὅσους δὲν ἀκούνε! Ἐγὼ, δὲν ἀκουσα ποτέ, πουλιά νὰ κελαιδοῦνε· βλέπω τὴν φύσι πένθιμη, σιωπηλὴ 'ς ἄν μνήμα, μουγκὰ 'ς τὸς κλάδους τὰ πουλιά, 'ς τὴ θάλασσα τὸ κύμα!

Ἄχ! Πλάστη μου, λυπήσου με, καὶ τὴν ὀργιά μου δὲς [μου, ν' ἀκούσῃ ὁ ὄστυχος κι' ἐγὼ τὸ θόρυβον τοῦ κόσμου· με λόγι' ἀγάπης μαγικά, ν' ἀγάσω τὴν καρδιά μου, καὶ νὰ ἔσχάσω 'ς τὴ χαρὰ αὐτῆ τὰ βράσιά μου...]

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΥΡΙΑΚΟΣ

Ο Λ Γ Α

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΛΟΥΔΑΒΙΚΟΥ ΕΝΩ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

[Συνέχεια].

Ι

Ἡ ἀνάρρωσις ὑπῆρξεν εὐτυχῆς. Ἡ Ὀλγα ἀνελάμβανε μετὰ τὸσαύτης ταχύτητος, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἰατροὶ ἐθαύμαζον. Δὲν ἐγνώριζον ὅτι εὐρίσκειται ὑπὸ τὴν θεραπεῖαν ἀπιστήμονος πολὺ δεξιότερου αὐτῶν. Ἀνεγνώριζον τὴν ἐνέργειαν χωρὶς νὰ ζητήσωσιν τὴν αἰτίαν. Ἄλλ' ὁ Βαρίνσκυ δὲν ἦτο ἀνθρώπος δυνάμενος νὰ πράττῃ τὰ καλὸν καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον χωρὶς νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἀμοιβὴν του. Ὁσάκις παρετήρει ἐπὶ τῆς ροδο-

χρόου ἤδη παρείας τῆς ἀναστάσεως διὰ τοῦ ἔρωτος τὰ χρώματα τῆς ὀργιάς ἔλεγε καθ' αὐτόν:

— Ἐγὼ εἶμαι ἐκείνος, ὅστις τῇ ἀπέδωκε τὴν ζωὴν δὲν ἀπακτῶ εἰμὴ δ,τι μοι ἀνήκει! Ἐν τούτοις ἔβλεπεν, ὅτι ἐκείνο, ὅπερ ἐξήτει ἦτο δύσκολον νὰ τὸ ἀπολαύσῃ.

Ἄλλ' εὐρίσκόμενος πρῶταν τινὰ μόνος ἐν τῷ κήπῳ μετὰ τῆς δεσποινίδος Βολγίν ἐπέμενεν ὡς ἀπὸ σκοποῦ, ὅπως τὴν παρὰσῶρῃ εἰς μεμονωμένα μέρη, ἐν οἷς ἦτο βέβαιος, ὅτι οὐδεὶς θὰ τοὺς δέκοπτεν. Ἡ Ὀλγα, ἥτις ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ βραχίονός του, ἐδήλωσεν ἀπορίαν τινὰ, ἀλλὰ δὲν εἶχε καὶ λόγον νὰ μὴ τὸν ἀκολουθήσῃ.

— Ἀρετέ με ν' ἀναπνεύσω, εἶπε μετὰ μικρὸν μὲ ἠναγκάσατε νὰ ἐπιταχύνω τὸ βῆμα, ἐνῶ τόσον εἶμαι ἀκόμη ἀδύνατος! Ἐστράφη πρὸς αὐτὴν ἦτο ὠχροτάτη ἡ καρδιά τῆς παλλοῦν σφοδρότατα, ἡσθάνετο δὲ τοὺς κλάμους ἐκ τρεμῶδων κινήσεων τοῦ ἐφ' αὐτοῦ στηριζομένου βραχίονός της· πνοὴ διακεκομμένη συγχῆ, καὶ ἀτακτος ἐξήρηγετο ἐκ τῶν ἡμικλειστων χειλέων της.

— Ἄ! τί ἔπραξα, ἀνεφώνησεν ὁ Βαρίνσκυ· ἀλλὰ προσέξατε, φιλιτάτη, θὰ πῆστε!

Καὶ ὡς εἰ ἔβλεπε τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν κρατήσῃ, περιέβαλε τὴν ὀσφύν της διὰ τοῦ βραχίονος καὶ τὴν ἐστήριξε ἐπὶ τοῦ στήθους του.

Καίτοι κλονιζομένη ἐσύρθη πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ χωρὶς δὲ νὰ ὑποκρῆθῃ οὔτε ὀργὴν οὔτε σεμνότητα ἀπεμακρύνθη ἐπὶ μικρὸν.

Ἐβρίσκοντο πλησίον καθίσματος. Μετὰ γλυκύτητος, ἀλλὰ καὶ ἐπιμονῆς ὁ Παῦλος τὴν ἠνάγκασε νὰ καθίσῃ καὶ κρατῶν πάντοτε μίαν τῶν χειρῶν της.

— Ἐλα, προσφιλέ μου Ὀλγα, τῇ εἶπεν· ἀκούσατέ μου. Εἶνε ἀνάγκη νὰ προσέξῃτε εἰς δ,τι θὰ σὰς εἴπω!

— Ἀλλὰ, πρίγκιψ, δὲν προσέχω πάντοτε εἰς τὴν ὁμιλίαν σας;

— Βεβαίως καὶ σὰς εὐχαριστῶ· ἀλλ' ἐκείνο ὅπερ ἔχω νὰ σὰς εἴπω σήμερον εἶνε σπουδαιότερον.

— Δὲν ἀνέλαθον ἀκόμη ἐντελῶς— ἀμυδρὸν δὲ μεδίαιμα ὑπετυπώθη ἐπὶ τῶν χειλέων της— δὲν αἰσθάνομαι ἑμαυτὴν εἰς κατάστασιν ν' ἀσχοληθῶ περὶ ὑποθέσεων... σπουδαιῶν. Ἄς ἀναβάλωμεν...

— Ὅχι! ἐπὶ ἀρκετὸν καιρὸν τὸ ἀνεβάλλον. Τώρα! πρέπει τώρα νὰ ὁμιλήσω!... Ἀλλὰ καὶ πρὸς τί νὰ ὁμιλήσω! Δὲν γνωρίζετε ἤδη τί θέλω νὰ σὰς εἴπω;

— Ὅχι πρίγκιψ, οὐδὲν γνωρίζω... Σὰς ὀρκίζομαι... ἀλλ' οὔτε ἐπιθυμῶ νὰ τὸ μάθω.

Ἡ πρῶτα ἦτο θαυμασία, πλήρης θάλλους, ὁ ἀὴρ χλιαρὸς ὑπὸ τὰ δένδρα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐσκιάζοντο ἀκούοντες τὸν ψῆθρον τῶν ὑποτρειπνόντων φύλλων· τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς δένδρουφείας ἦτο ἔρημον ὡς παρθένον δάσος, ἡ δὲ σιωπὴ τῆς μονώσεως διεκόπτετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μόνον ὑπὸ τοῦ κλωγμοῦ τῶν φασιανῶν ἢ

τοῦ ξαματός τῶν ἑορταζόντων τὰ ἀθλάτων ἀλεκτόρων.

— Ὀλγα, σὰ ἀγαπῶ! εἶπεν ἐξαίφνης ὁ πρίγκιψ γονυπετῶν πρὸ αὐτῆς.

— Τὸ γνωρίζω! ἀπεκρίθη ἡ Ὀλγα, ὑποκρινόμενη ὅτι παρενοεῖ σαφειστάτην ὀμῶν! σημασίαν τῶν λόγων του τὸ γνωρίζω! Ἀφ' οὔτου ἠλθετε, δὲν ἐλείψατε νὰ μοι δώσητε δείγματα τῆς σταθερωτέρας καὶ τῆς μάλλον ἀφωσιμένης ἀγάπης... Καὶ αὐτὴ ἡ ἀδελφὴ σας, ὅσον καλὴ καὶ ἂν εἶνε πρὸς ἐμέ, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ μὲ ἀγαπήσῃ πλείοτερον.

— Ἡ ἀδελφὴ μου! διατί μοι ὁμιλεῖτε περὶ τῆς ἀδελφῆς μου; Δύνασθε νὰ συγκρίνητε τὴν ὠρᾶν ἐκείνην γυναικείαν φιλιαν πρὸς τὸ δεινότατον πάθος, ὅπερ αἰσθάνομαι!... Ἡνάψατε ἐν ἐμοὶ πάσας τὰς φλόγας τοῦ ἔρωτος καὶ γνωρίζετε τοῦτο κάλλιστα!

— Πρίγκιψ! πρίγκιψ! — Καλέσατέ με Παῦλον! Εἶμαι ὁ Παῦλος Βαρίνσκυ· γνωρίζετε τί σημαίνει τὸ ὄνομα τοῦτο!... Λοιπὸν σὰς ἀγαπῶ ὅσον οὐδέποτε ἠγάπησα!

Τὸ πρόσωπον τῆς Ὀλγας ἐξέφραζεν ἄλγος καὶ ἀδημονίαν. Ἡθέλησε ν' ἀπαντήσῃ· οὐδέμια λέξις ἐξήρηγετο ἐκ τῶν σιωπηρῶς κινουμένων χειλέων της· ἠθέλησε νὰ ἐγερθῇ· ὁ Παῦλος, ὅστις ἴστατο πάντοτε πρὸ τῶν ποδῶν της, τὴν συνεκράτησε διὰ τῆς βίας· παχύτατον δάκρυ ἐκυλίσθη βραδέως ἐπὶ τῆς παρείας της.

— Τὸ δάκρυ τοῦτο, τὸ πρῶτον οὐτινος γίνομαι ἀφορμὴ— καὶ τὸ τελευταῖον, σοὶ τὸ ὀμνῶ— ἄφες με νὰ τὸ πῶ ἐπὶ τῶν χειλέων σου, ἀνεφώνησε καὶ λάβε τὴν ζωὴν μου διὰ τὴν ἀκτίνα ταύτην τῆς εὐτυχίας.

Ἐνῶ δὲ ὁμιλεῖ, προσεπάθησε νὰ τὴν περιβῶσῃ διὰ τῶν βραχίονων του. Ἀλλ' ἡ Ὀλγα καταβάλλουσα πᾶσαν αὐτῆς τὴν δύναμιν ἀπεσπᾶσθη ἐκ τῶν χειρῶν του, καὶ ἀνωρθῆ πρὸ αὐτοῦ ψυχρὰ, κάτω χροὸς καὶ υπερήφανος. Εἶτα, χωρὶς οὔτε νὰ τὸν παρατηρῇ, διασταυροῦσα τοὺς βραχίονάς της ἐπὶ τοῦ παλλομένου στήθους της.

— Ἄ! πρίγκιψ, ἀνεφώνησε, τί ἐπράξατε; Δὲν εἶμεθα εὐτυχεῖς; Διατί συνετριψάτε ἀνηλεῶς εὐδαιμονίαν τοσοῦτον ἀγνήν καὶ τοσοῦτον βαθεῖαν; Θεέ μου!

Αἱ λέξεις της αὐταὶ ἐνεῖχον τόσων εἰλικρινειῶν, ἡ δὲ φωνὴ της τόσων ὀδύνην, ὥστε ὁ Βαρίνσκυ ἔστη ἐκπληκτος. Ἀλλὰ καὶ τοιαύτη γλῶσσα ἦτο τόσον καινοφανῆς δι' αὐτόν, ὥστε οὐδὲ τὴν ἀνεταρβάνετο.

— Ποῖαν εὐδαιμονίαν συνέτριψα λοιπὸν; Ὅποιον κακὸν ἐπραξα; Εἰς τί σὰς προσέβαλον; Σὰς ἀγαπῶ περιπαθῶς... Σὰς τὸ λέγω ἐν ὅλη τῇ εἰλικρινείᾳ καὶ τῇ εὐσυνειδησίᾳ... Ὡ! σὰς ἱκετεύω! μὴ ἀποκρίνεσθε διὰ τοῦ ἀρνητικοῦ καὶ πλήρους ἀγανακτήσεως τοῦτου κινήματος... Ἀκούσατέ μου μετὰ ὀλίγης ὑπομονῆς... Σκέφθητε ὅτι πρόκειται περὶ τῆς εὐτυχίας σου καὶ τῆς ἰδικῆς μου...

— Δὲν ὑπάρχει πλέον εὐτυχία δι' ἐμέ! ἀπήνησεν ἡ Ὀλγα μετὰ θλίψεως καὶ κύπουσιν τὴν κεφαλὴν.

— Διατί βλασημεῖτε οὕτως, διατί ἀπελιπίσεσθε περὶ τοῦ μέλλοντος;... Ὅποτε σὰς ἀγαπῶ...

— Πάλιν! Ἄ! πρίγκιψ, παύσατε λοιπὸν, σεβασθήτε τὸν ἑαυτὸν σας καὶ λυπηθῆτέ με... διακόψατε ὁμιλίαν ἣν δὲν πρέπει νὰ ἀκούω...

— Καὶ ἐν τούτοις θὰ τὴν ἀκούσῃτε ἀπαξ εἶπεν ὁ Παῦλος πυρετωδῶς... Ναι, Ὀλγα, σὰς ἀγαπῶ! θέλω νὰ μάθητε ὅτι σὰς ἀγαπῶ! Ἐὰν ὁ ἔρωσ οὗτος ἦτο ὀρμὴ στιγμιαία, ἂν ἦτο, φεῦ! ὡς τόσος ἄλλος ἔρωτες πόθος καρδιάς ἐξησθημένης, οὐδέποτε θὰ σὰς καταδικάζον νὰ ὑποστήτε τὴν ἐξομολόγησίν μου ταύτην. Γνωρίζω τὸ σέβας, ὅπερ ὀφείλω πρὸς γυναῖκα ὡς ὑμᾶς καὶ θὰ προετίμων νὰ ἀποθάνω ἢ νὰ λησμονήσω αὐτὸ... Ἀλλ' ἡ ἀγάπη, ἣν ἀφιέρωσα εἰς ὑμᾶς, περιλαμβάνει τόσων ἀλήθειαν, τόσων φλόγα ὀμοῦ καὶ τρυφερότητα, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ σὰς ἀφήσῃ ἀναίσθητον. Θὰ εἶνε δὲ αὐτὴ τὸ πάθος ὅλης τῆς ζωῆς μου... ἡ ζωὴ μου αὐτὴ!

— Εἰς τοῦτο, πρίγκιψ, μίαν μόνον λέξιν ἔχω ν' ἀπαντήσω. Δὲν εἰσθε ἐλεύθερος καὶ ἡ ζωὴ αὐτὴ, ἣν θέλετε νὰ μοι ἀφιερῶσητε, δὲν σὰς ἀνήκει πλέον. Οὔτε ἐγὼ ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἀποδεχθῶ, οὔτε ὑμεῖς νὰ τὴν προσφέρητε. Ἐὰν ὡς λέγετε, ἡ πρὸς ἐμέ ἀγάπη σας ἐμεγεθύνθη ἀφ' οὔτου μὲ βλέπετε, τοῦτο ἀποδεικνύει ἐν μόνον πρᾶγμα, προσέθηκεν μετὰ ὀδυνηρῶς σταθερότητος ὅτι πρὸ καιροῦ ἔπρεπε νὰ μὴ μὲ βλέπετε πλέον!

— Νὰ μὴ σὰς βλέπω, Ὀλγα! μὴ ἐλπίζετε τοῦτο... οὐδέποτε, ὅχι!

Εἶπεν ἀφήσῃ τὴν χεῖρά της· ἔκαμε δύο ἢ τρία βήματα περὶ αὐτὴν, εἶτα πλησιάζων πάλιν ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτί. Τότε δὲ μετὰ χαμηλῆς καὶ σοβαρῆς φωνῆς.

— Πῶς δύνασθε νὰ εἴπητε ὅτι δὲν εἶμαι ἐλεύθερος; τῇ εἶπεν. Ἀλλ' ἡ φυγὴ γυναικὸς ἐγκαταλιπούσης με, ἵνα διατρέχῃ τὴν Εὐρώπην, δὲν μὲ κατέστησεν ἐντελῶς ἐλεύθερον; Ποῖα καθήκοντα ἔχω σήμερον, ὅτε δὲν ἔχω πλέον δικαίωματα; Ὑμεῖς, Ὀλγα, θέλετε νὰ φανῆτε πρὸς ἐμέ αὐστηροτέρα καὶ τῆς κοινωνίας, ἥτις ἀπὸ καιροῦ μὲ ἀνεγνωρίζει καὶ μὲ θεωρεῖ ἐλεύθερον...

— Ἡ γνώμη τῆς κοινωνίας οὐδὲν σημαίνει δι' ἐμέ, εἶπεν ἡ Ὀλγα· τὸ πᾶν δι' ἐμέ δὲ εἶνε ὁ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ τῆς συνειδήσεώς μου. Διὰ τὸ Θεὸν δὲν εἰσθε ἐλεύθερος, ἡ δὲ συνειδήσις μου μοι ἀπαγορεύει νὰ σὰς ἀκρασθῶ.

Ὁ Βαρίνσκυ διεμαρτυρήθη καὶ ὁμιλήσῃ τῇ Ὀλγᾷ περιπαθῶς, ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ἐγνώριζε νὰ ὁμιλῇ. Παρέστησεν τὸν ἐν τῷ μέλλοντι ἀπογοητευμένον βίον του, ὡμωσε, ὅτι μετὰ τὴν γνωριμίαν των θὰ ἦτο ἑκατοντάκις δυστυχέστερος καὶ περιεγράψῃ τὸν ἔρωτά του μετὰ θερμότητος καὶ περιπαθείας.

Ἡδὴ ἡ Ὀλγα ἐκάγχασε.
 Ὁ καγχασμὸς οὗτος ἐξεραγήν ὡς παρφαῖα ἐν συνομιλίᾳ τόσον εἰλικρινεῖ καὶ ποσειᾷ καὶ μάλιστα ἐν μέσῳ ἐξηγήσεων δυσχερστάτων καὶ δεινότητων. Ὁ πρίγκιψ ἤσθάνθη ἐκπληξιν, ἣν δὲν ἠδυνήθη νὰ υποκρούσῃ.
 — Διατί γελάτε ἀγαπητὴ Ὀλγα; ἤρῳτε.
 — Μὲ εἶχον πληροφορήσῃ κύριε, ὅτι εἶσθε ἐξοχὸς γυναικοπλάνος καὶ ὅτι οὐδεὶς σὰς ὑπερέβαινε ἐν τῇ βαθείᾳ τέχνῃ τοῦ ἀπατᾶν τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ ἐλέπω μετ' εὐχαριστήσεως — ἡ Ὀλγα προέφερε τὰς λέξεις ταύτας μετὰ τινος πικρίας — βλέπω μετ' εὐχαριστήσεως, ὅτι ἡ ἱκανότης σας εἶνε ἀνωτέρᾳ τῆς φήμης σας!
 Ὁ Βαρίσκου προσήλωσαν ἐπ' αὐτῆς τὸ ὄξυ ἐκεῖνο βλέμμα, ὅπερ τοσάκις ἤδη τὸν ἐβόηθησεν νὰ διακρίνῃ τὴν εἰλικρινεῖαν τῶν αἰσθημάτων ὑπὸ τὸ ψεῦδος τῶν φυσιογνωμιῶν. Ἀλλὰ τὸ πρόσωπον τῆς Ὀλγας ἦτο μαριμαρίνον, ἐνῶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἔριπτον λάμψιν, ἣν οὐδέποτε ὁ Βαρίσκου εἶχε παρατηρήσῃ ἐν αὐτοῖς. Ἡ λάμψις αὕτη μὲ τὴν σκοτεινὴν ἀνταύγειαν προήρχετο ἀρὰ γε ἐξ ὀργῆς, περιφρονήσεως ἢ πάθους; Ὁ Βαρίσκου δὲν ἤδυνατο νὰ τὸ διευκρινίσῃ. Δι' ἡ καὶ ἐξηκολούθησεν νὰ τὴν παρατηρῇ μετὰ σιγῆς ἀπορίας, σχεδὸν ὅπως ὁ νέος Οἰδίπους θὰ παρετήρει τὴν Σφιγγά. Ἀλλὰ παρὰ τὸ λευκὸν τῆς στήθος ἡ Σφιγγὶς ἦτο μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ γυνή. Ἦτο ἀρα εὐκολώτερον νὰ τὴν ἐνοήσῃ τις.
 — Καὶ πῶς σιωπάτε! ἐξηκολούθησεν ἡ δεσποινὶς Βολγίν' οὐδὲ λέξιν εὐρίσκετε πλέον νὰ μοὶ ἀπαντήσητε; Διότι ἐγγυμώθητε διὰ τοῦτο καὶ ἀφωπλίσθητε; Λοιπὸν ἐξακολούθησατε! Ἀναπτύξατε τὰ σπᾶνια ἐκεῖνα προσόντα ἐν οἷς, ὡς λέγουσι, δὲν ἔχετε ἀντιπάλους. Ὡ! γνωρίζω ὅτι τὸ τόξον σας ἔχει πλέον τῆς μίας χορδῆς... Δὲν μᾶς πολεμάτε διὰς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Τινὰς διὰ τῆς ἐπιδείξεως τοῦ πνεύματος σας, τὰς ἄλλας διὰ τῆς λάμψεως τῶν τίτλων σας καὶ τῆς γοητείας τοῦ ὀνόματός σας; δι' ἐμὲ δι' ἣν ἐθεωρήσατε τὰ μέσα ταῦτα κενά, δι' ἐμὲ τὴν ἀγρίαν, τὴν ἀναθεραμμένην μακρὰν τῶν Αὔλων καὶ τοῦ κόσμου ἐπράξατε πολὺ πλείοτον... Ἐσκέφθητε ὅτι μόνον τὴν καρδίαν μου ἔχω καὶ ἵνα συγκινήσητε τὴν καρδίαν αὐτὴν, περιωρίσθητε εἰς τὸ ἀπλοῦν πρόσωπον τοῦ ἐρωτευμένου μὴ περιφρονῶν οὔτε τὴν αἰσθηματικὴν καὶ μελαγχολικὴν μελωδίαν, ἣν μοὶ ἐπάλλετε ὡς ἀληθῆς νεανίας τῆς ἀραίας χώρας τῶν Ἰσπανῶν ἡ μᾶλλον ὡς αὐτὸς ὁ κόμης Ἀλμαβίβα ὑπὸ τὰ παρὰ τῆς Ροζίνας. Ἴδετε ἐν τούτοις τί θὰ συνέβαινε ἐν πτωχὴν κόρην ὡς ἐμὲ, ἐὰν δὲν ἤμην ἤδη προκατειλημμένη; Ὡ! μοὶ ἦτο ἀρὰ γε δυνατόν νὰ μὴ ἀπαντηθῶ; Κατεβάλετε ζῆλον καὶ ἐπιμονὴν ἀληθῶς ἀξία καλλιτέρας τύχης. Ἄ! ὁποῖαν ὠραίαν ἐκστρατεῖαν ἐξετελέσατε καὶ ὁποῖαν σοφὴν τακτικὴν ἐτηρήσατε! Ἐὰν ὁ ἐν Καυκάσῳ ἀρχηγὸς ἀνέπτυσσε

τὸ τέταρτον τῆς δεξιότητος ὑμῶν, ἀπὸ καιροῦ ἤδη ὁ Σχαμὴλ θὰ εὐρίσκετο ἐξοριστοὺς εἰς φρουρίον τι... Τὰ πάντα ὑπελογίσθησαν, προπαροεσθῆσαν, προεμελετήθησαν βαθμῶν καὶ μετὰ πολλῆς ἐμπειρίας. Κατ' ἀρχὰς εὐγένεια σχεδὸν ψυχρά· εἶτα βλέμματα, ἀτινα θὰ ἐρίπτате μόλις εἰς ἡγεμονοπαῖδα· βραδύτερον φιλοφρονησεῖς μᾶλλον εὐκρινεῖς, καὶ τοὶ πάντοτε πλήρεις σεβασμοῦ ταῦτα διαδέχεται φίλια εὐθεῖα κατὰ τὰ φαινόμενα εἰλικρινῆς καὶ τιμῆς καὶ ἦν ἐγὼ ἡ ἀπλή, ἀγνοοῦσα τὸ ψεῦδος, πιστεύω· ἔπειτα ἀμφίβολος ἀγάπη, ἣτις ἐκφράζεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ μετ' ἐπιφυλάξεως διὰ λέξεων ἄλλου αἰσθηματος... ἀγάπη κατ' ἴς ἀγανακτῶ καὶ πρὸ τῆς ὁποίας καθησυχάζω, διότι ἀπεχθάνομαι τὴν ὑποψίαν, διότι θεωρῶ ἐμαυτὴν ὑπερασπιζομένην ὑπὸ τοῦ βίου μου ὀλοκλήρου, διότι θὰ ἐμεμφώμην ἐμαυτὴν καὶ ὡς ἐγγλῆμα τοῦσάν, ἐὰν διὰ ἐνόχων ὑποψιῶν προσέβαλον τὴν τιμιότητά σας καὶ τὴν εὐγενὴ φιλοξενίαν, ἣς τυγχάνω ἐν τῷ οἴκῳ τῆς ἀδελφῆς σας... Ἀλλὰ τώρα κατέστητε τόσον σαφῆς, ὥστε δὲν μοὶ μένει πλέον τὸ δικαίωμα νὰ μὴ σὰς ἐνοῶ· τώρα ἀποκαλύπτετε τὰς ἀποκρυφούς ἀκέφεις σας· τώρα ὁμολογεῖτε τὸν σκοπὸν σας· οὗτος δὲ εἶνε νὰ μὲ καταστήσητε ἐρωμένην σας, ν' ἀτιμασθῶ ὑπὸ τὴν στέγην αὐτὴν, ἣτις ἐπὶ τόσον χρόνον ἐπροστάτευσεν τὴν τιμὴν μου!... Ἄ! πρίγκιψ, τοῦτο εἶνε ἀναξιοπρεπέες δι' ἀμφοτέρους ἡμᾶς.
 Ἐνῶ δὲ ἐπρόφερε τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, ἡ Ὀλγα ἔφερε τὴν χεῖρά της εἰς τὸ στήθος καὶ μετὰ πολλὰς προσπαθείας κατῴρθησεν νὰ περιστείλῃ τὸν δεινὸν ὀλοθυγμὸν, ὅστις ἐξώγχο αὐτό.
 Πλέον ἡ ἀπαξὶ ὁ Βαρίσκου ἠθέλησεν νὰ τὴν διακόψῃ· ἀλλ' αὕτη ὠμίλει μετὰ τοιαύτης δυνάμεως, ἐξεδήλω τὸσον σταθερὰν ἀπόφασιν, ὥστε τὸν κατενίκησε. Ἄλλ' οὐδὲν πρέπει νὰ παραλίπωμεν. Ὁ πρίγκιψ ἦτο γριφώδους φύσεως. Καὶ ἐν μέσῳ τῶν πικρῶν μωμῶν, ἄς ἡ δεσποινὶς Βολγίν' τῷ ἀπέτεινε, αἱ ζωνχαὶ καὶ κατακλητικαὶ ἐντυπώσεις ἄς ἡ ὀργή, ἡ ἀγανάκτησις καὶ ἡ θλίψις ἀπετύπων ἐναλλάξ ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ἐξηρήθιζον ἀκουσίως ἴσως τὸ πάθος του, καὶ ὁ θαυμασμὸς ἐκείνος, ἐν εἰς τὴν θέαν τῆς ἐπὶ μᾶλλον ἠσθάνετο, οὐδὲν ἄλλο ἔφερεν ἀποτέλεσμα ἢ ν' αὐξήσῃ τὸν ἔρωτά του.
 Ὅποτε δὲ κατεπραῖνθη ἡ μᾶλλον ἐξηγητλήθη παρὰ τῆ Ὀλγᾶ ἡ παραφορὰ τῶν τοσοῦτων συγκινήσεων ὁ Παῦλος Βαρίσκου ἐνόμισεν ὅτι δύναται τέλος τὰ ὁμιλήσῃ.
 — Μὴ προφέρετε λέξιν! Τὰ πάντα εἶνε περιττά... Καὶ θὰ ὑποφέρω πλείοτον ἀκροαζομένη ὑμᾶς! εἶπεν ἐγείρουσα τὴν χεῖρα μετ' ἀξιοπρεπῶς ὕψους, μ' ἐβλάψατε ἤδη ἀκούοντας καταστρέφων ἐν ἐμοὶ τὴν ὀλίγην πεποιθῆσιν, ἣν εἶχον εἰς τοὺς ἀνδρας. Χαίρετε!
 Ὁρμησε πρὸ αὐτῆς καὶ ἠθέλησεν νὰ τὸν κρατήσῃ ἔτι. Ἀλλὰ ἐκεῖνη τὸν ἠτέ-

νισε μετὰ τοσαύτης ἐπιβλητικῆς ἀξιοπρεπείας καὶ ἀληθοῦς ὑπερηφανείας, ὥστε δὲν ἐτόλμησεν νὰ ἐπιμείνῃ ἐπὶ πλέον. Ὑπεχώρησε λοιπὸν ἵνα τῇ ἀφήσῃ θέσιν ψιθυρίζων:
 — Ὀλγα! Ὀλγα! ὄχι! δὲν μοὶ ἤρμοζεν ὁ τρόπος σας οὗτος!
 Χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ, χωρὶς οὔτε νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν ἐκείνη, ἣτις πρὸ μικροῦ ἐκλονίζετο καὶ ἐσύρετο μετὰ κόπου στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Βαρίσκου, ἐνισχυομένη νῦν ἐκ τῆς ψυχικῆς ἐκείνης δυνάμεως τῆς τόσον ἰσχυρᾶς εἰς τὴν γυναῖκα, ἀπεμακρύνθη διὰ σταθεροῦ καὶ ταχέως βήματος.
 Ἀκίνητος ἐν τῇ θέσει ἐν ἣ ἐκείνη πρὸ στιγμῶν ἔτι ἴστατο, τὴν παρετήρει φευγούσαν καὶ ἐξαφανιζομένην ἀνὰ τὰ δένδρα.
 — Παράδοξος τῇ ἀληθείᾳ! ἐψιθύρισε χαμηλοφώνως. Ἄ! ἐγνωρίζον ὅτι τὰ πάντα ὀφείλει τις ν' ἀναμείνῃ ἀπὸ τῆς γυναικός... καὶ ἐν τούτοις ἐκπλήσσομαι! Πόσοι ἄλλοι θὰ ἠπατᾶντο ὡς ἐγὼ... Οἱ ἄλλοι καὶ! ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔπρεπε νὰ πάθω τοῦτο... Καὶ ὅμως ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς συνδιαλέξεώς μας δὲν ἀνεγίνωσκον ὀργὴν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς της... Πῶς μετεβλήθη ἐξαίφνης! Ἀδιάφορον! Σὲ ἀγαπῶ πλάσμα ἀσπλαχνον! Θέλω νὰ μὲ ἀγαπήσῃς καὶ σύ... καὶ θὰ μὲ ἀγαπήσῃς!

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α' ΜΕΡΟΥΣ

ΠΑΝΟΡΑΜΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΑ.

Πανόραμα — Ἴδετε κύριοι... — Ἐφεύρεσις τοῦ Πανόραματος, ὁ Βοναπάρτης καὶ ἡ Ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου — Σκοπὸς καὶ μέγα — Τὸ κανὸν δρέιρον τοῦ Ζολᾶ καὶ ἡ ἀποτυχία του ὡς ἠθικοῦ συγγραφέως — Ἡ κακολόγος γραῖα — Τὸ μόνον ἀναγνώσιμον ἀπόσπασμα καὶ τὸ μᾶλλον τοῦ γηράσαντος λύκου — Ἀπὸ τοῦ ὄνειρου εἰς τὴν πραγματικότητα — Ἡ Μετζὶ ὑπόθεσις καὶ ἐπιτύχη — Τὸ κλειδοκμβάλον καὶ τὸ προομιόν της — Τὰ καθήκοντα τῆς γυναικός· εἶνε ἄλλα. Γυνὴ δικηγόρος, γυνὴ λατρός — Ἡ Προδοίχη — Ὁ Γονδιὸν καὶ εἰς ὁμογενῆ μουσικὸς ἀστὴρ μὴ ἀνατίλας — Καὶ... ὁ θάνατος τῆς ἀράχνης.

Πανόραμα; Μάλιστα καὶ ἐξ ἐκεῖνων τῶν πανοραμάτων, ἐν οἷς δὲν βλέπει τις ξηρὰ ξηρὰ τὸν Νεὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἢ τὴν μάχην τοῦ Κριτζόβαλι μὴδὲ ὑπογεῖους στοὰς ἢ τὴν πόλιν τῶν Παρισίων ἀνευ ζωῆς, ἀνευ δράσεως διὰ φακοῦ μεγεθυντικοῦ, ἀλλὰ τὴν ἱστορίαν τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀφ' ἐνός, τὴν σύγχρονον δ' ἀνάπτουζιν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἀφ' ἑτέρου, ὅπου δὴποτε τοῦ κόσμου, καὶ τοῦτο διὰ φακοῦ οὐχὶ πλέον μεγεθυντικοῦ ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἐλαττωτικοῦ δεικνύοντος τὰ πράγ-

ματα ἐν μικρογραφίᾳ μὲν, πιστῶς δ' ὄμως.
 Ἀλλὰ θὰ εἶπτε: ἀρετὰ πανοράματα εἶδομεν κατὰ τὴν παιδικὴν ἡμῶν ἡλικίαν. Τὸ πιστεύω μὴ φαντασθῆτε ὅμως, ὅτι καὶ ἐγὼ σὰς ἐξέλαβον διὰ παιδίᾳ, ἀτινα ἔλκονται ἡλεκτριζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡχοῦ τοῦ κώδωνος, ἐν κρούει ὁ ἐπιτήδειος δεκαρολόγος Ἰταλός. Οὐχί! διότι βεβαίως οὐτ' ἐγὼ εἶμαι ἐξ ἐπαγγέλματος πανοραματοδείκτης, οὐδ' ἐνθυμούμαι εἰς τὴν ζωὴν μου νὰ ἐφορτώθην ποτὲ πανοραμὰ ἢ εἰς τὴν ράχιν καὶ περιερχόμενος τὰς ἀγυῖας τῶν πόλεων νὰ φωνάζω:
 — Ἐλθετε εἰς τὸ ὠραῖον πανόραμα, κύριοι! Διάφορα πράγματα, λαμπρὰ πράγματα κύριοι! Ἐδῶ βλέπετε τὴν πόλιν τοῦ Λονδίνου μετὰ τὰς ὠραίας καὶ ὑψηλὰς οἰκίας της, ἐδῶ βλέπετε τὸν Ἀλῆ-Πασᾶν πᾶς καθήται καὶ ὀμιλεῖ μετὰ τὴν Κυρὰ-Φροσύνην, ἐδῶ ὁ Γαλλογερμανικὸς πόλεμος ὅπου πολεμοῦν οἱ Γάλλοι μετὰ τοὺς Γερμανούς· ὁ βομβαρδισμὸς τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου τὴν ἐβομβάρδιον οἱ Ἄγγλοι· βλέπετε τὸ ἀτιμὸπλοῖον ἐκεῖνο πᾶς πνίγεται καὶ καταβυθίζεται...
 Τὸ πρᾶγμα διαφέρει. Τὸ ἰδικόν μου Πανόραμα θὰ εἶνε ἀπλῶς σεραῖ· εἰκόνων δεικνυουσῶν ἐν ὀλίγοις πᾶν ὅ, τι ἐπίκαιρον ἀναφέρεται εἰς τὴν φιλολογίαν, τὴν ποίησιν, τὴν μουσικὴν, τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας. Μέλλει π. χ. νὰ παρασταθῇ ἢ παρεστάθῃ τὸ δεινὰ δρᾶμα ἡ μελοδράμα εἰτ' ἐνταῦθα εἰτ' ἀλλοῦ, ἐξεδόθη καλὸν ἐν τῷ μυστηριώδη, ἐγένετο νέα τις ἐφεύρεσις, διαθρυλοῦνται παράδοξα ἀνέκδοτα περὶ τοῦ δεινὰ ἢ δεινὰ ἤρωος τῆς ἡμέρας, ταῦτα πάντα θὰ τὰ βλέπωσιν οἱ ἀναγνώσται τοῦ Πανόραματος ἀναμιξ ἐγχώρια, ξένα ὡς ἐν καλειδοσκοπίῳ ἢ μᾶλλον τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ὡς ἐν ἀληθείᾳ πανοράματι.

Καὶ ἐπειδὴ ἐδανείσθη τὸ ὄνομα ἀν οὐχὶ διὰ λόγους διδασκαλίας, τοῦλάχιστον διὰ λόγους εὐγνωμοσύνης, ὀφείλω ἀπαξ διὰ παντός νὰ εἶπω καὶ ὀλίγας λέξεις περὶ αὐτοῦ.
 Τὸ πανόραμα ὀφείλει τὴν ἀρχὴν του εἰς τὸν Ροβέρτον Βάρκερ, ζωγράφον ἐξ Ἐδιμβούργου, ὅστις διατελὼν τὸ 1796 ἐν προφυλακίσει παρετήρησε τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ παραγόμενον ὑπὸ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ δωματίου του ἐπὶ τινος γραμματός, ὅπερ ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας ἐξελθὼν δὲ τῆς φυλακῆς ἦλθεν εἰς Λονδίνον καὶ ἐκεῖ ἐξέθησε τὸ πρῶτον πανόραμα δεικνύον τὴν θέαν τῆς πόλεως Πορτσμουθῆς, ναυμαχίας διαφόρους κτλ. Ἐκεῖθεν τὸ πανόραμα μετεφέρθη εἰς τὴν Γαλλίαν δεικνύων τὴν πόλιν τῶν Παρισίων καὶ ἄλλας. Ὅτε δὲ τῷ 1810 ὁ Βοναπάρτης εἶδε τὸ πανόραμα, ἐσκέφθη νὰ καταστήσῃ γνωστὰς εἰς τὸν κόσμον τὰς νίκας του διὰ τοιοῦτο μέσου, καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦτου κατεσκευάσθησαν εἰς τὴν πλατεῖαν τῶν Ἡλυσιῶν Πεδίων ἑπτὰ τοιαῦτα δεικνύοντά τὰ ἐπισημότερα συμβάντα τοῦ Κράτους. Τὸ πρῶτον ὄμως πανόραμα, ἐν ᾧ εἰδείθη ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ὡς καὶ ἡ Ἱερουσαλὴμ κατεσκευά-

σθη ὑπὸ τοῦ Πρεβόστ τῷ 1812, καὶ τὸ πρῶτον, ἐν ᾧ εἰδείθη Ἑλληνικὸς ἀγὼν, καὶ οὗτος ἦτο ἡ ἐν Ναυαρίνῳ ναυμαχία, κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Λαγγλοῦ τῷ ἔτει 1831.
 Ἐκ τοῦ πανοράματος ἐγεννήθη κατόπιν τὸ διόραμα καὶ τοῦτο διεδέχθησαν ἀκολούθως τὸ στερέοραμα, τὸ μυριόραμα, τὸ γεωράμα, τὸ Εὐρωπόραμα καὶ πλεῖστα ἄλλα, πάντα δὲ ταῦτα διεδέχθη τὸ ἡμέτερον Πανόραμα, ὅπερ ἀνοίγεται τέλος πάντων.
 *
 Ὡς τὸ πιστεύετε; Τὸ πρῶτον πρᾶγμα, ὅπερ θὰ ἴδῃτε, εἶνε ἐν... Ὀνειρον. Ἄν εἶνε δυνατόν! Καὶ ὄμως; Μόνον βουνοῦ μὲ βουνοῦ δὲν αἰγίουν καὶ ὁ Ζολᾶ μετὰ τὴν Ἡθικὴν. Καὶ τάχα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἴδῃτε ἄλλο τι ἢ θείρα; Ἀσημονεῖτε, φαίνεται, διὰ διατρέχοντες τὸν μῆνα Δεκέμβριον, τὸν κατ' ἐξοχὴν μῆνα τῶν ὀνειρων, ἐν οἷς ὁ ἄνθρωπος — ἐνίοτε — γίνεται ἀνώτερος ἑαυτοῦ καὶ μεταρσιούται εἰς σφαίρας ὑψηλοτέρας, ἀποβάλλει τὸν παταβυθίζεται...
 Ὁ Ζολᾶ εἶπε, ἄνθρωπον καὶ ἐνδύεται νέον, πρᾶγμα τὸ ὅποιον ἔπαθε πρὸ ὀλίγου καὶ ὁ κ. Αἰμύλιος Ζολᾶ. Γνωστὸς δὲ οὗτος διὰ τὸ πραγματικὸν ὕψος ὅπερ ἐπιπνεῖ ἐπὶ τῶν ἔργων του. Ὁ δυστυχὴς δὲν παρετήρησεν ὅτι ἀναιρεθεῖτο. Διότι θελήσας ὑστερον τοσοῦτον ἀνηθικὸν διηγημάτων νὰ διηγηθῇ καὶ ἐν καλὸν μόνον εἰς τοῦτο δὲν ἐπέτυχε. Καπὼς ἦτο δυνατόν ὁ συγγραφεὺς τῆς Νανᾶς νὰ γράψῃ Ὀνειρον ἀμιγῆς ἀνηθικότητος; Τοῦλάχιστον ὁ ἀναλύων μετ' ἐπιστασίας μίαν πρὸς μίαν τὰς λέξεις καὶ τὰς φράσεις τοῦ ἀλλοῦ ἀπελὸς τοῦτου διηγήματος εὐρίσκει αὐτὸ βριθὸν κακαλογιῶν καὶ γεγραμμένων ὅπως πάντα τὰ συγγράμματα τοῦ Ζολᾶ. Ἀπόσπασμα τι ἐκ τοῦ Ὀνειρου, τοῦ νέου τοῦτου ἔργου του, δὲν θὰ σὰς πείσῃ περὶ τούτου... διότι... δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὰς κακολογίας ἐκεῖνας γραίας, αἵτινες ὑποκοινοῦνται τὴν σεμνὴν τυρον διηγουμένη τὰς χειροτέρας ἱστορίας προσθέτουσαι: Τί κακὰ κάμουν νὰ τὰ λέγουν αὐτὰ; Ἐγὼ ἐξέλεξα τὸ καλλίτερον· ἀλλ' ἀρκέσθητε εἰς τὴν διαβεβαίωσίν μου καὶ εἰς αὐτὸ μόνον τὸ ἀπόσπασμα· ὅλα τὰ ἄλλα εἶνε ἀνόητα ἀναγνώσεως, καὶ μάλιστα ἐν Ἑλλάδι.
 *
 Ἐπὶ τῷ Ὀνειρου ἄς ἐλθωμεν εἰς μίαν ὠραίαν πραγματικότητα.
 Κατὰ τὴν 29ῃν τοῦ παρελθόντος μηνὸς παρεστάθη μετὰ λαμπροτάτης ἐπιτυχίας ἐν τῷ θεάτρῳ Κοστάντζι τῆς Ρώμης ἡ Μετζὶ ποιηθεῖσα μετ' ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἑλλεζάρ, μελοποιηθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου μουσικοδιδασκαλοῦ κ. Σπυριδωνοῦ Σαμαρά, τοῦ συνθέτου τῆς φιλίας Μιράβιλις, παρισταμένων τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Κρίσπη, τῆς βασιλείσεως τῆς Ἰταλίας, τοῦ ἐν Ρώμῃ πρέσβους τῆς Ἑλλάδος, καὶ πλείστον ἄλλων λογίων θεατῶν. Ἡ ὑπόθεσις τῆς Μετζὶ ἔχει ὡς ἐξῆς:
 Ἡ Μετζὶ, ἐκπτωτος βασίλισσα τοῦ Μισρᾶ, περιπλανώμενη εἰς τὰ δάση συναντᾷ τὸν ὠραῖον κυνηγὸν Νεῖρ, μεθ' οὗ συνδέει αἰώνιον ἔρωτα καὶ φιλίαν. Ἡ Βαντσάντα, ἡ ἀφαιρέσασα ἀπ' αὐτῆς τὴν βασιλείαν, ἀγαπᾷ περιπαθῶς τὸν γενναῖον

τοῦ Χερβότι. Ἡ Ἀγγελικὴ πολλὰς φορὰς ἐδιάβαζε τὸ Συναξήρι καὶ ἔβλεπε τὰ θαύματα τῶν ἁγίων. Μία φορὰ τῆς ἐπέρασαν ἀπὸ τὸν νοῦν της, ὅτι θὰ ὀπανδρευθῇ ἐν Βασιλόπουλο. Καὶ μὴ μῆρα ἀπάντησεν ἐκεῖ εἰς τὸ Χερβότι ἐνα ζωγράφον εὐμορφον, εὐμορφον, εὐμορφον. Ἐκατάλαβεν, ὅτι τὴν ἀγαποῦσε καὶ τὸν ἀγάπησε καὶ αὕτη. Ὁ νόμος αὐτὸς ἦτον υἱὸς τοῦ δεσπότη Διότι ὁ δεσπότης, πρὶν νὰ γένη δεσπότης, ὀπανδρεύθηκε καὶ ἀπόκησεν ἐνα υἱόν. Τὸν ὠραῖον τοῦτον νέον τὸν ἔλεγον Φηλίτιον καὶ ἦταν πρῆγικος καὶ ἦταν πλοῦσιος, πλοῦσιος, πλοῦσιος· εἶχεν ἐπάνω κάτω πενήντα ἑκατομύρια. Καὶ καθὼς τὸν ἀγαποῦσε ἡ Ἀγγελικὴ εὐρίσκει φυσικὸν πρᾶγμα νὰ τὸν ὀπανδρευθῇ, ὅς ἦταν καὶ μικρὴ καὶ φτωχὴ καὶ ὀρφανή. Καὶ ὁ Φηλίτιος ἀγαποῦσε πολὺ νὰ γένη ἄνδρας τῆς Ἀγγελικῆς, ἀλλὰ ὁ δεσπότης δὲν τὸν ἀφῆκε. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἡ Ἀγγελικὴ ὑπῆγεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκρόφησε σὲ μίᾳ γυνίκα καὶ ἕμα εἶδε τὸ δεσπότη ἡ ἔπηγε καὶ ἐγονάτισε· μπροσά του καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὴν σφρανώσῃ μετὰ τὸν Φηλίτιον. Ὁ δεσπότης εἶχε μίᾳ μεγάλη μύτη καὶ ἦτον κακὸς καὶ εἶπε· ἐποτέ!· Καὶ ἡ Ἀγγελικὴ ἐλυπήθηκε πάρα πολὺ. Τότε ὁ Οὐδέρτος καὶ ἡ Οὐδερτίνα τῆς λέγουσιν, ὅτι ὁ Φηλίτιος δὲν τὴν ἀγαπᾷ πλεῖα καὶ πᾶς τάχα αὐτὸς θὰ πᾶρῃ μίᾳ κοπέλλᾳ ἐκεῖ ἀπὸ τῆς γειτονιάς. Καὶ εἶπαν εἰς τὸν Φηλίτιον, ὅτι ἡ Ἀγγελικὴ τὸν ἐξίγασεν πλεῖα καὶ τὸν παρακάλεσαν νὰ μὴ ξαναπᾶρῃ νὰ τὴν ἴδῃ. Καὶ ἡ Ἀγγελικὴ ἀρώστησε, καὶ ἀρώστησε βαρεῖα. Τόσο βαρεῖα· ποῦ πιστεύσαν ὅτι ἀποθαίνοι καὶ ὁ δεσπότης τὴν λυπήθηκε καὶ ἐπέγη ὁ ἴδιος νὰ τὴν μεταλάβῃ. Καὶ ὁ δεσπότης τῆς εἶπεν, ὅτι ἕμα γένη καλὰ, θὰ τῆς δώσῃ τὸν υἱόν του. Ἡ Ἀγγελικὴ ἔγενε καλὰ καὶ ὁ πρίγκιψ Φηλίτιος ἴσως ἔγενε ἄντρας της. Ἀλλὰ τὴν ἴδια μῆρα· ποῦ παντρεύθησαν ἀπόθνηεν εἰς τὴν ἀγκαλίᾳ τοῦ ἀντροῦ της χωρὶς νὰ τὸν ἀπολάβῃ.

Τὸ διήγημα τοῦτο ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται τόσον ἀπλοῦν καὶ ἀφελές, ὥστε νομίζει τις ὅτι ἐγγραφή ὑπὸ τρυφερᾶς τινος δεσποινίδος, Καὶ ὄμως ὅλον τοῦτο τὸ Ὀνειρον ἐπιστημονικῶς ἐξεταζόμενον ἀποδεικνύεται τέκνον γνήσιον τοῦ Ζολᾶ, ὅμοιον πρὸς τὰ λοιπὰ ἔργα του. Ὡστε παύει πᾶσα ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Ζολᾶ ἠλλάξεν. Ἡ φύσις εἶνε φύσις καὶ ὁ Ζολᾶ διὰ παντός Ζολᾶ πρὸς περισσοτέρην ἀπόδειξιν τοῦ ἀληθοῦς τῆς παροιμίας «ὁ λύκος κί' ἀν ἐγγράσσε...».

*
 Ἀπὸ τοῦ Ὀνειρου ἄς ἐλθωμεν εἰς μίαν ὠραίαν πραγματικότητα.
 Κατὰ τὴν 29ῃν τοῦ παρελθόντος μηνὸς παρεστάθη μετὰ λαμπροτάτης ἐπιτυχίας ἐν τῷ θεάτρῳ Κοστάντζι τῆς Ρώμης ἡ Μετζὶ ποιηθεῖσα μετ' ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἑλλεζάρ, μελοποιηθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου μουσικοδιδασκαλοῦ κ. Σπυριδωνοῦ Σαμαρά, τοῦ συνθέτου τῆς φιλίας Μιράβιλις, παρισταμένων τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Κρίσπη, τῆς βασιλείσεως τῆς Ἰταλίας, τοῦ ἐν Ρώμῃ πρέσβους τῆς Ἑλλάδος, καὶ πλείστον ἄλλων λογίων θεατῶν. Ἡ ὑπόθεσις τῆς Μετζὶ ἔχει ὡς ἐξῆς:
 Ἡ Μετζὶ, ἐκπτωτος βασίλισσα τοῦ Μισρᾶ, περιπλανώμενη εἰς τὰ δάση συναντᾷ τὸν ὠραῖον κυνηγὸν Νεῖρ, μεθ' οὗ συνδέει αἰώνιον ἔρωτα καὶ φιλίαν. Ἡ Βαντσάντα, ἡ ἀφαιρέσασα ἀπ' αὐτῆς τὴν βασιλείαν, ἀγαπᾷ περιπαθῶς τὸν γενναῖον

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Υ. Μ. Ζ. Ιαγία. Καί παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὑπῆρ-
χον δικηγόροι, ἀλλ' ἐνοεῖται οὐχὶ ὡς οἱ νῦν ἔχοντες
τὸ ὑπερασπίζεσθαι τοὺς κατηγορουμένους ὡς τὸ μόνον
των ἐπάγγελμα. Ἐν Ἀθῆναις μέλιστα παρὰ τοῖς
Ἑλλασταῖς ἦν ὀρισμένη καὶ ἡ θέσις τοῦ ὑπερασπίζον-
τος κατὰ τὴν διαδικασίαν, ἥτις ἐκαλεῖτο... Λίθος
ἀταιδέλας, ἐνῶς ἡ τοῦ κατηγορουμένου λίθος ὄθρεως.
— Ζ. Β. Ἱεροσόλυμα. Βασίλειος ὁ Μακεδὼν κατή-
γατο οὐχὶ ἐκ Μακεδονίας ἀλλ' ἐκ κλάδου τῆς οἰκογε-
νείας τῶν Ἀρακιδῶν ἄρξαντος τῆς Ἀρμενίας. Κατὰ
τὴν δούλωσιν τῆς χώρας ταύτης ὁ τότε βασιλεύωντες
ἐν αὐτῇ κατέφυγον πρὸς τὸν τοῦ Βυζαντίου αυτοκρά-
τορα Λέοντα τὸν Α', ὅστις ἐγκατέστησεν αὐτοὺς ἐν
Μακεδονίᾳ. Ἐκ τῆς ἐν ταύτῃ δι' ἀμισηθῆς του καὶ ὁ
Βασίλειος προσέλαβι τὸ ἐπώνυμον. Οἱ Ἀρακιδῆαι δὲ
ἦσαν βασιλεῖς τῶν Πάρθων γενναῖος ἀγωνισάμενοι
πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. — Γ. Κ. Λεβαθείαν. Ὁ τὸ
δικομοσιώσωμεν βραδύτερον μὲ τινος μικρὰς μεταβο-
λῆς ἐν ἐπιτοίχητι. — Δ. Π. Κ. Ἀμφισσαῖν. Ἐλήφθη
ἐπιταγὴ Ἐὐχαριστοῦμεν. — Μ. Π. Ρέθυμον. Bis
dat qui cito dat. — Κ. Α. Π. Βῶλον. Ἔνε παλαιὰ
ἀμαρτία. Ἀπ' αὐτῶν τῶν χρόνων Νικήτα τοῦ Χω-
νιάτου ἤρφατο καὶ ἐπιπολιτῆ ἡ περὶ τὴν ἐνδομασίαν
πυθική αὐτῆ ἀπομιμησις τῶν ζῆνων, ὡς βεβαίω-

μεθα ὑπ' αὐτοῦ τοῦτου τοῦ χρονογράφου λέγοντος
«Πότε... ἀποβαλοῦμεθα τὰ ρικτὰ ταῦτα ῥάκη
καὶ μηδὲ τοῦ παντός ἐξικνούμεθα σώματος, ἀ
ἡμῖν περιέθετο οἱ ἐπὶ ἰ β ο υ λ ο ι ὡς ὄφει ἀλ-
λόφουλοι;» Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνας ὡς ἐκ τοῦ μετὰ τῶν
Ἀσιατῶν συγχρωτισμοῦ των ἠρέσκοντο εἰς τὰ ποι-
κίλα χρώματα ὡς καὶ αἱ σημεριναὶ Ὀθωμανίδες,
δι' ὅ καὶ οἱ ἐξ εὐγενῶν οἴκων καταγόμενοι ἔφερον
ἱμάτια οἱ μὲν ἄνδρες κόκκινα, ἀλουργὰ καὶ βατραχι-
δας, ἦτοι ἐνδομασίας ἐχούσας χρώμα βατραχίου, αἱ δὲ
γυναῖκες κροκιάτ, ὄμβρακα ἐνδοματία ἔχοντα χρώμα
ἀάρου ἐλαίας, μήλινα (μήλου), ἀρίνα (τὸ χρώμα
τοῦ οὐρανοῦ) καὶ ἰδίως τὰ δικη ὕδατος ἐν τῷ ὑφά-
σματι διακχυμένα χρώματα, ἄτινα ἐκάλουν ἰδάτινα
καὶ ἰδοροαφῆ. — Ν* Σῆρον. Μεγαλῆτερα ἀνοησία
δὲν ἦδύνατο νὰ εἴπῃ ὁ ἀνακαλόφας, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε
ἀδελφὸς τοῦ θανάτου. Ὅχι! Ἔνε ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνά-
παυσις, τὸ ἄνθος καὶ τὸ ἄρωμα τῆς ζωῆς. Καί... κα-
λὴν νύκτα.

πέμψωσι πρὸς τῆς 15 Δεκεμβρίου ε. ἔ. δι' ἐπιστολῆς
ἐπὶ συστάσει πρὸς τὴν διεθνοῦσιν τῆς «Ἐβδο-
μάδος» πιστοποιητικῶν τῆς ὁφ' ἣν ὑπάγονται δημο-
τικῆς ἀρχῆς, μαρτυροῦν τὸν ἀριθμὸν τῶν ζώντων ἀρ-
ρέων τεκνῶν αὐτῶν.

6) Ἐπειδὴ πολλοὶ ὑπάρχονσιν οἱ ἔχοντες ὁ ἀρ-
ρενα τέκνα, πιστοποιητικὰ δηλοῦντα τοιοῦτον ἢ κα-
τώτερον ἀριθμὸν δὲν λαμβάνονται ὑπ' ἔθην.

7) Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὴν δύο ἢ καὶ πλείο-
τεροι νὰ ἀμοιόσηται τὸ γέρας παρουσιάζοντες ἴσον
ἀριθμὸν τέκνων, θὰ ὑπερισχῆσῃ ἐκείνος, αὐτῆς τὰ
τέκνα ἔχουσιν ἐν συνόλῳ μεγαλῆτεραν ἡλικίαν. Συνε-
πῶς παρακαλοῦνται οἱ διαγωνισθῆσομενοι νὰ σημειώ-
σιν ἐν τοῖς πιστοποιητικῶς αὐτῶν καὶ τὴν ἡλικίαν ἐ-
κάστου τῶν ἀρρέων τέκνων των.

8) Ἐπιτροπὴ ἐξ ἐγκρίτων τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινο-
νίας μελῶν θέλει κρίνῃ τὰ πιστοποιητικὰ καὶ ἀπο-
φανθῆ περὶ ἐκείνου, ὅστις ὡς ἔχων τὰ πλείοτερα ἀρ-
ρενα τέκνα εἶνε ἄξιος τοῦ βραβείου.

9) Ἐἰς τοῦτον ἐν ἡμέρᾳ ἐπὶ τοῦτω ὁρισθησομένη
ἀπονεμηθήσεται ἐπίσημος τριακοσιἀραχμῶν χρυσοῦν
νομισματόσημον φέρων ἐπὶ τῆς μίᾳς μὲν ὄψεως τὴν ἐ-
πιγραφὴν: «Τῷ κατὰ τὴν Ἀ' Ὀλυμπιάδα ἔχοντι
τὰ πλείοτερα ἀρρενα τέκνα» ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας:
«Βραβεῖον τῆς «Ἐβδομάδος» τῷ παρέρχοντι
τοῦς πλείοτεροισι στρατιώταις τῆ πατρίδος» καὶ
περὶ τὸ ὄνομα τοῦ νικητοῦ.

Ἡ διεθνοῦσιν τῆς «Ἐβδομάδος»

Η ΕΒΔΟΜΑΣ

ἐπὶ τῆς τελέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος προκηρύσσει δια-
γωνισμὸν μεταξὺ τῶν πολιτῶν Ἑλλήνων τῶν ἔχον-
των πολλὰ ἀρρενα τέκνα ὑπὸ τοῦς ἐξῆς ὄροις:
α) Οἱ θέλοντες νὰ διαγωνισθῶσιν ἀρρίουσι νὰ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΚΟΜΜΑ ΤΡΥΣΗ
ΠΕΡΙΟΔ. 98 ΣΕΛΙΔΩΝ
ΕΣΕΔΟΘΗΣΑΝ
Τεύχος 1-3 Θάνος Βλέκας, Ἑλληνική μυθιστο-
ρία ὑπὸ Π. Καλλιγᾶ.
Ποιήματα Α. Σ. Βυζαντίου (ἐν τῷ
3ω τεύχει)
3-5 Ὁ Ἐξηταβελόρης, κωμῶδια Μολί-
ρου, κατὰ τὴν ἐξελληνισμὸν τοῦ Οἰκο-
νόμου τοῦ ἐξ Οἰκονομῶν.
Ποιήματα Φ. Κοππῆ (ἐν τῷ 5ω τεύχει).
6 Περιλήψεις ἱστορίας τῆς νεοελληνι-
κῆς φιλολογίας ὑπὸ Α. Ρ. Ραγκαζῆ.
7 κ. 9 Λονίλα Μύλλερ, τραγῶδια Φ. Σχιλ-
λέρου.
8 Ὑγιεινὴ τῆς ψυχῆς ὑπὸ Φεαυτερ-
σλέβεν.
10 Λιγηνάματα σύγχρονα Ἑλληνικά, ὑπὸ
Δ. Βικέλα, Ε. Χαριλάου, Δ. Καμ-
πούρογλου, Γ. Δροσίνῃ, Α. Κουρτί-
δου, Ι. Μ. Δαυβέρρη καὶ Α. Καρ-
καβίτσα.
11-13 Στρατῆς Καλοσίχειρος, ἡθογραφία
ἐλληνική ὑπὸ Στ. Κορμανοῦδη.
14-15 Ἀμλέτος, τραγῶδια Σαικσπηρου με-
τάφρασις ὑπὸ Σ. Δ. Βικέλα.
16-17 Ἄσκησις ἰσοκράτους, διήγημα
Κ. Δίκεν.
Ἐκαστον τεύχος τιμᾶται λεπτὰ 60. Ἡ
συνδρομὴ διὰ 25 (α' σειρά) δρ. 12.
Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐνοσοῦνται αὐτὰ αἱ τιμαὶ εἰς χρυσόν
ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ
ἐκδύται ἐν Ἀθήναις

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ
ΚΟΝΙΑΚ
ΚΑΙ ΡΟΥΜΙ
ΚΑΝΤΖΑΣ
ΑΓΝΟΝ ΕΚ ΣΤΑΦΥΛΩΝ
Συνιστώμενόν ὑφ' ὄλων τῶν ἰατρῶν
ΑΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ
Ὀδὸς Φιλελλήνων, Ἀρ. 10.
Ὀδὸς Ἀθηνᾶς: Οἰκογενεατοποιεῖα Βιτοαζῆ
Ὀδὸς Ἐρμού: Κουρεῖον Ε. Μιτυληναίου.
ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ
ΟΔΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 10
Γραφεῖον τοῦ οἰκογενεατοποιεῖον Κάντζας
ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΑΜΠΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΑΓΓΕΛΙΑΙ: Ὁ στίχ. ἀποξ λ. 20, δις 35, τρις 50.
ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ: Ἐτησίως δρ. 15. Ἐξαμηνία 8.
Διὰ τοῦς κ. κ. συνδρομητῆς ἐκπτώσις 25%.
Διευθύνσεις
ΓΕΡΑΣΙΜΙΑΔΗΣ, ἰατρὸς γυναικολόγος, ὁδ. Πειραιῶς.
Κ. ΒΟΗΚΑΝΗΣ, ἰατρός, Ἀλεξάνδρεια, Ὀκείλ. Βολανάκη.
Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ, ἰατρός, Ὀδὸς Πατησίων 9.
ΚΑΡΟΛ. ΜΠΕΚ, βιβλιοπώλης-ἐκδότης, Ὀδ. Ἐρμού.
Μ. ΑΡΝΙΩΤΗΣ, βιβλιοδ. ὁπισθ. Χρυσοσηπταετιῶσις
ΔΕΩΝ. ΟΛΙΒΙΕ, καθηγήτῆς Γαλλικῆς, ὁπισθ. Θεάτρου
ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ
ΧΕΙΜΩΝΑΝΘΟΙ
Πωλοῦνται εἰς ἅπαντα τὰ βιβλιοπωλεῖα
Ἄνω δραχμῶν 3.

ΠΛΟΥΣΙΩΤΑΤΗ
ΣΥΛΛΟΓΗ
Ἐτοίμων ἐνδοματίων
Ἐχομίσθη εἰς τὰ
καταστήματα τῶν
ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΠΕΚ
Ὀδὸς Αἰόλου 198
ὁδὸς Ἐρμού 3.
Κομφῆτης, στερεῶτης,
εἰθηνία.
Ἐπίσημοι ἐνδομασία
ΣΥΝΙΣΤΑΤΑΙ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΣ
Εἰς τοὺς ἐπισκέπτας
τῶν Ἀθηνῶν
Διὰ πᾶσαν ἐποχὴν καὶ
ἰδίως τὴν ἐνεστώσαν, τὸ
ἀριστοκρατικώτατον ἐπὶ
τῆς πλατείας τοῦ Συν-
τάγματος
ΜΕΓΑ ΒΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ
ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ

ΧΑΡΤΟΠΟΛΕΙΟΝ
ΠΑΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
Πένναι Ἀκαδύχου
Ἐδρόμοισι Σφαῖραι εἰς
Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν
ἀπὸ δρ. 35-72.
Πένναι Τρικοῦση
ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ
ἐπὶ καλοῦ χάρτου
στιγματίαιος.
Πένναι ἰαδύχου
ΜΕΛΑΝΗ ΜΑΥΡΗ
συμπικνωμένη καὶ ἀ-
ναλυομένη εἰς 33 μέρη
ὑδατος. Δοσιῶν ἐκ
δραμ. 312 δραχ. 4,50
Ἀναλυομένη ἡκόα λ 90
Πένναι Τρικοῦση
Γραφικὰ ΥΛΑΙ
ΚΟΜΨΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ
I. T. LAMBERTH
ΕΝ ΣΥΡΩ
Ἐχομίσθησαν
Ἀρώματα Atkinsons
Κάπωνες ἀρωματικοὶ
Πάντα σχεδὸν τὰ
Εἰδικὰ φάρμακα
(Specialités)
Ἐατρικὰ θερμομέτρα
Συκία ἐκ καουτσούκ
Ψευκῆτες
Ἀποθήκη πάντων τῶν
Μεταλλικῶν ὕδατων
Καὶ τοῦ μόνου γρη-
σίου ἐπανορθωτικῶ τῶν
τριγῶν τῆς
Mmes ALLENS